

«БЕКІТІЛДІ»
«Freedom Finance Insurance» СК» АҚ
Директорлар кеңесінің шешімімен
2022 жылғы «26» мамырдағы № 24 хаттама

«Freedom Finance Insurance» Сақтандыру компаниясы» Акционерлік Қоғамының
жазатайым оқиғалардан ерікті сақтандыру
ЕРЕЖЕСІ

Директорлар кеңесінің шешімімен енгізілген өзгерістер мен толықтырулар (күні, нөмірі):

№	Өзгертулер мен толықтырулар енгізілді	Күні	№	Тір.№
		20__ж.»__»_____	№_____	Тір.№_____
		20__ж.»__»_____	№_____	Тір.№_____
		20__ж.»__»_____	№_____	Тір.№_____

Директорлар кеңесінің шешімімен күші жойылды деп танылды (____ жылғы «__»__ № _____ хаттама).

Алматы қаласы, 2022 жыл

МАЗМҰНЫ:

1. Жалпы ережелер
2. Сақтандыру объектісі
3. Сақтандыру субъектілері
4. Сақтандыру сомаларын айқындау тәртібі
5. Сақтандыру сыйлықақысы
6. Сақтандыру жағдайы. Сақтандыру жағдайларынан алып тастау және сақтандыруды шектеу
7. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен аумағы
8. Сақтандыру шартын жасасу және рәсімдеу тәртібі
9. Тараптардың құқықтары мен міндеттері
10. Сақтандыру төлемін жүзеге асырудың тәртібі мен талаптары
11. Сақтандыру шартының қолданылуы кезеңінде сақтандыру тәуекелінің ұлғаю салдары
12. Сақтандыру кұпиясы
13. Сақтанушының залалдарды өтеу құқықтарының Сақтандырушыға ауысуы (суброгация)
14. Сақтандыру шартын тоқтату талаптары
15. Форс-мажор
16. Қосымша шарттар. Дауларды шешу тәртібі

1. Жалпы ережелер

- 1.1.** Жазатайым оқиғалардан ерікті Сақтандыру ережесі (бұдан әрі – Ереже) «Freedom Finance Insurance» СК» АҚ (бұдан әрі – Сақтандырушы) жазатайым оқиғалардан ерікті Сақтандыру шарттарын жасасу және орындау тәртібі мен шарттарына қойылатын талаптарды белгілейді.
- 1.2.** Осы Ережеде көзделген шарттарға сәйкес Сақтандырушы жеке және заңды тұлғалармен (меншік нысанына қарамастан) жазатайым оқиғалардан Сақтандыру шарттарын (бұдан әрі – шарттар немесе Сақтандыру шарттары) жасасады. Сақтандыру шарттары екі және одан да көп сақтандыру жіктелімін (кешенді сақтандыру) қамтуы мүмкін, олардың талаптары Сақтандыру шарттарымен белгіленеді.
- 1.3.** Осы Ережелер Сақтандыру шартын жасасудың жалпы талаптарын құрайды. Сақтандыру шарттары тараптардың келісімі бойынша осы Ережеде көзделмеген талаптарды қамтуы мүмкін.
- 1.4.** Ережеде мынадай негізгі ұғымдар пайдаланылады:
- 1) Сақтанушы-Сақтандырушымен Сақтандыру шартын жасасқан тұлға;
 - 2) Сақтандырушы-сақтандыруды жүзеге асыратын тұлға, яғни сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандыру шартында белгіленген тәртіпмен сақтандыру төлемін жүргізуге міндетті тұлға;
 - 3) Пайда алушы-сақтандыру төлемін алушы болып табылатын тұлға;
 - 4) Сақтандыру жағдайы- басталуы Шартта сақтандыру төлемдерін қарастыратын оқиға;
 - 5) Сақтандыру сомасы-Сақтандырушы шарт бойынша өз міндеттемелерін орындауға жауапты болатын шектегі шартта белгіленген ақша сомасы. Сақтандыру сомасы Сақтандырушы жауапкершілігінің шегі болып табылады. Кез келген жағдайда әрбір сақтандыру жағдайы бойынша сақтандыру төлемінің шекті мөлшері (жауапкершілік шегі) Шартта көрсетілген сақтандыру сомасынан аспайды;
 - 6) Сақтандыру сыйлықақысы-Шарттың талаптарына сәйкес сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндеттемелерін соңғысының қабылдағаны үшін Сақтанушы Сақтандырушыға төлеуге міндетті шартта белгіленген ақша сомасы;
 - 7) Сақтандыру арқылы қорғау-Сақтандырушының шарттың талаптарына сәйкес сақтандыру арқылы қорғаудың қолданылу кезеңінде болған сақтандыру жағдайлары бойынша сақтандыру төлемін тиісті тұлғаға жүзеге асыру міндеттемесі;
 - 8) Сақтандыру арқылы қорғаудың қолданылу кезеңі-бұл Сақтандырушыда сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемін жүзеге асыру міндеті туындайтын кезең;
 - 9) Сақтандыру аумағы – сақтандыру арқылы қорғау қолданылатын аумақ;
 - 10) Суброгация – төленген сома шегінде сақтандыру төлемін жүзеге асырған Сақтандырушыға ауысу Сақтанушының (Сақтандырылушының) сақтандыру нәтижесінде өтелген залалдар үшін жауапты тұлғаға талап қою құқығы;
 - 11) Жеке тұлғаның жасы - Сақтандырылушының жеке басын куәландыратын құжат бойынша толық жасқа дейін азайту жағына қарай дөңгелектелген нақты жасы;
 - 12) Еңбекке уақытша жарамсыздық-функциялардың бұзылуы еңбекке қабілеттілікті қалпына келтіру немесе мүгедектікті белгілеу үшін қажетті уақыт ішінде кәсіптік еңбекті орындаудың мүмкін болмауымен қатар жүретін жазатайым оқиға салдарынан жарақаттанудан болатын адам ағзасының жай-күйі;
 - 13) Мүгедектік-ағза функцияларының тұрақты бұзылуымен денсаулықтың бұзылуы салдарынан адамның тыныс-тіршілігінің шектелу дәрежесі. Мүгедектіктің себебі мен санатын Медициналық-әлеуметтік сараптама белгілейді;
 - 14) Жарақат-функциялардың бұзылуымен бірге жүретін және қоршаған ортаның әртүрлі факторларының әсерінен болатын адам тіндері мен мүшелерінің анатомиялық тұтастығының бір уақытта бұзылуы.

2. Сақтандыру объектісі

- 2.1.** Сақтандыру объектісі Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына қайшы келмейтін Сақтандырылушының қайтыс болуының басталуына, «мүгедек бала» санатын белгілеуге, 1, 2, 3 топтағы мүгедектікті белгілеуге, еңбекке қабілеттілігінен уақытша айырылуды белгілеуге, сондай-ақ

Шарттың қолданылу кезеңінде басталған жазатайым оқиға нәтижесінде жарақат алуға байланысты мүліктік мүдделері болып табылады.

3. Сақтандыру субъектілері

3.1.Сақтандыру субъектілері ретінде мыналар болуы мүмкін:

- Сақтанушылар (заңды және жеке тұлғалар);
- егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, әрекетке қабілетті жеке тұлғалар, шетел азаматтары және резиденттер, 3 жастан 65 жасқа дейінгі азаматтығы жоқ тұлғалар;

3.2.Заңды тұлғамен Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтандырылушы ретінде Сақтандырылғандар тізіміне сәйкес жеке тұлғалар ғана бола алады.

3.3.Сақтанушы Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтандырылғандар тізіміне өзгерістер енгізуге құқылы, сақтандырылғандар тізіміндегі барлық өзгерістер туралы Сақтанушы, егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, осындай өзгеріс болған сәттен бастап 5 (бес) жұмыс күні ішінде Сақтандырушыны жазбаша хабардар етеді.

3.4.Сақтандырылушыларды ауыстырған кезде (Сақтандырылушылардың санын өзгертпейтін) қосымша сақтандыру сыйлықақылары төленбейді. Ауыстырылатын Сақтандырушылар жұмыстан босатылған немесе басқа жұмысқа ауысқан күннен бастап Тізімнен шығарылады, ал жаңадан қабылданған Сақтандырушылар олар Сақтандырылғандар тізіміне енгізілген күннен бастап қосылады деп саналады.

3.5.Тізімге енгізілген Сақтандырылушылардың саны өзгерген кезде жаңадан қабылданған Сақтандырылушыларға Сақтандыру шартына қосымша келісім жасалады. Қосымша келісімнің қолданылу мерзімі негізгі Сақтандыру шартымен бірге аяқталады.

4. Сақтандыру сомаларын айқындау тәртібі

4.1.Сақтандыру сомасы сақтандыру объектісі сақтандырылған ақша сомасы болып табылады және ол сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемін білдіреді.

4.2.Сақтандыру сомасы Сақтандыру шартында белгіленеді. Сақтандыру шартында әрбір Сақтандырылушыға сақтандыру сомасы және/немесе барлық Сақтандырылушылар бойынша жалпы сақтандыру сомасы көрсетілуі мүмкін. Сақтандыру шартында әрбір сақтандыру жағдайы бойынша жеке сақтандыру сомасы көзделуі мүмкін.

4.3.Сақтандыру шартында Сақтандырушы өтемейтін залалдың мөлшері-франшиза көзделуі мүмкін. Шегерім тек шартсыз бола алады және сақтандыру сомасына пайызбен де, абсолютті мөлшерде де белгіленеді. Шартсыз (шегерілетін) франшиза кезінде барлық жағдайларда франшиза сомасы шегеріле отырып, залал төленеді. Франшизаның түрі мен мөлшері тараптардың келісімімен белгіленеді.

5. Сақтандыру сыйлықақысы

5.1.Сақтандыру сыйлықақысы-Сақтанушының Сақтанушыға Сақтандыру шартында және таңдалған бағдарламада айқындалған мөлшерде Сақтанушыға сақтандыру төлемін жүргізу міндеттемелерін қабылдағаны үшін төлеуге міндетті ақша сомасы.

5.2.Сақтандыру сыйлықақысының мөлшері сақтандыру мерзімінің өзгеруіне және сақтандыру жағдайының басталу тәуекелінің дәрежесіне әсер ететін факторларға байланысты өзгеруі мүмкін.

5.3.Сақтандыру сыйлықақысын Сақтанушы сақтандырудың бүкіл мерзімі үшін бір жолғы - бір мәртелік төлеммен немесе бөліп-бөліп төлеуі мүмкін. Сақтандыру сыйлықақысын төлеу тәртібі Сақтандыру шартымен айқындалады.

5.4.Сақтандыру сыйлықақысы ақшаны Сақтандырушының банктік шотына аудару жолымен не Сақтандырушының кассасына қолма-қол ақшамен төленеді.

5.5. Сақтанушының сақтандыру сыйлықақысын төлеу міндеті, егер Сақтандыру шартында өзгеше ескертілмесе, Тараптардың уәкілетті өкілдері Сақтандыру шартына қол қойған күннен бастап туындайды.

5.6.Сақтандыру сыйлықақысы сақтандыру сомасының мөлшеріне, Сақтандырылушының кәсіби қызметінің түріне, Сақтандырылушының денсаулық жағдайына және сақтандыру жағдайының басталу тәуекел дәрежесіне әсер ететін басқа да факторларға сүйене отырып белгіленеді.

6. Сақтандыру жағдайы. Сақтандыру жағдайларынан алып тастау және сақтандыруды шектеу

6.1.Сақтандыру жағдайы:

- 1) Сақтандырылушының жазатайым оқиға нәтижесінде жазатайым оқиға басталған күннен бастап күнтізбелік 12 (он екі) ай ішінде қайтыс болуы;
- 2)Сақтандырылушыға жазатайым оқиға нәтижесінде бірінші, екінші, үшінші топтағы мүгедектікті жазатайым оқиға басталған күннен бастап күнтізбелік 180 (жүз сексен) күн ішінде белгілеу;
- 3)Сақтандырылушыға жазатайым оқиға нәтижесінде «мүгедек бала» санатын белгілеу;
- 4) Сақтандырылушыға жазатайым оқиға нәтижесінде уақытша еңбекке қабілеттілігінен айырылуды белгілеу.
- 5) Сақтандырылушының жазатайым оқиға нәтижесінде жарақат алуы.

18 жасқа толмаған сақтандырылған тұлғалар үшін осы тармақтың 2) және 4) тармақшаларында көрсетілген тәуекелдер қолданылмайды.

Шығындарын Сақтандырушы өтейтін медициналық қызметтердің тізбесі, сондай-ақ оларды алу тәртібі Сақтандырушы әзірлеген жеке сақтандыру бағдарламаларында айқындалады.

6.2.Жазатайым жағдай деп Шарттың қолданылу кезеңінде Сақтандырылған тұлғаның ағзасына сыртқы механикалық, электрлік, химиялық немесе термиялық әсердің нәтижесінде адамның еркінен тыс басталған кенеттен, қысқа мерзімді оқиға (оқиға) түсініледі, атап айтқанда: жарылыс, күйік, үсу, суға бату, электр тогының әсері, найзағайдың түсуі, күн соққысы, қаскүнемдердің және/немесе жануарлардың шабуылы, жылан, жәндіктердің шағуы, қандай да бір заттың немесе Сақтандырылушының өзінің құлауы, тыныс алу жолдарына бөгде заттың кездейсоқ түсуі салдарынан кенеттен тұншығу, улы өсімдіктермен, химиялық заттармен (өнеркәсіптік немесе тұрмыстық), дәрілік заттармен, сапасыз тамақ өнімдерімен кездейсоқ жіті улану, сондай-ақ осы Ереженің 6 бөлімінің 6.1т. көрсетілген зардаптардың біреуіне немесе бірнешеуіне әкеп соққан, көлік құралдарының қозғалысы кезінде немесе олардың құлауы кезінде, машиналарды, механизмдерді, қаруды және әртүрлі құралдарды пайдалану кезінде алынған жарақаттар.

6.3.Шарт жасалмайды, ал жасалған Шарт келесі тұлғаларға қатысты жарамсыз деп танылады:

6.3.1. 3 жасқа толмаған және 65 жастан асқан;

6.3.2. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес әлеуметтік мәні бар аурулардың және айналадағылар үшін қауіп төндіретін аурулардың тізбесіне жататын аурулардан зардап шегетіндерге;

6.3.3. наркологиалық, психоневрологиялық, туберкулез және тері-венерологиялық бөлімшелерде есепте тұрғандар;

6.3.4. сот қаулысына сәйкес әкімшілік қамауға алынғандар;

6.3.5. сот қаулысына сәйкес бас бостандығынан айыру орындарында жазасын өтеушілер;

6.3.6. сот қаулысына сәйкес әкімшілік немесе қылмыстық құқық бұзушылық жасады деген күдік бойынша күзетпен ұсталғандар;

6.3.7. I, II топтағы мүгедектер болып табылатын және/немесе шарт жасалған кезден бастап 1 жыл ішінде мүгедектікке әкеп соғатын немесе әкеп соғуы мүмкін созылмалы аурулары бар «мүгедек бала»;

6.3.8. егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, психикалық, онкологиялық, ауыр аурулармен (субкомпенсация немесе декомпенсация сатысында), оның ішінде созылмалы жүрек-қан тамырлары ауруларымен, ЖКТБ-мен ауыратын науқастар, туа біткен аурулары мен даму кемістіктері бар науқастар АИТВ-инфекциясын тасымалдаушылар.

6.4.Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде көрсетілген Сақтандырушыны сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатудың жалпы негіздерінен басқа, Сақтандырушы жауап бермейді және, егер сақтандыру жағдайы Сақтандырушыға сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара бас тартуға құқылы:

- 6.4.1. Сақтандыру шартында көрсетілген сақтандыру аумағының шегінен тыс жерде сақтандыру жағдайының басталуы;
- 6.4.2. Сақтандырылушының, есірткіден, уытқұмарлықтан масаң күйде болған және/немесе ағзаның психомоторлық функцияларына әсер ететін дәрілік препараттарды пайдаланған және қатты алкогольдік масаң күйде болған Сақтанушының, Сақтандырылушының іс-әрекеттері;
- 6.4.3. саяси себептер бойынша лаңкестік актілер мен үшінші тұлғалардың құқыққа қарсы іс-әрекеттері;
- 6.4.4. өзін-өзі өлтіру (өзін-өзі өлтіру әрекеттері) немесе Сақтанушының қасақана дене мүшесін зақымдаушылық;
- 6.4.5. эпилептикалық немесе конвульсиялық ұстамалар және басқа да психикалық бұзылулар;
- 6.4.6. кез келген дерттер мен аурулар, соның ішінде бактериялық және вирустық инфекциялар, жарық, жіті, созылмалы және тұқым қуалайтын аурулар (оның ішінде инфаркт, инсульт және тұқым қуалайтын патологиядан немесе аурудың дамуы нәтижесінде туындаған патологиядан туындаған ағзалардың өзге де кенеттен зақымдануы). Ауру шарттың қолданылу кезеңінде басталған немесе белгіленген жазатайым оқиғаның нәтижесі болып табылған жағдайларды қоспағанда;
- 6.4.7. Сақтандырылушының табиғи өлімі, егер сақтандыру жағдайы басталған кезде осы адам қабілетсіз халде болса немесе аффект жағдайында болса;
- 6.4.8. Сақтандырылушының жазатайым оқиғамен байланысты емес табиғи өлімі;
- 6.4.9. нәсілдік және жыныстық кемсітушілік, жала жабу, ар-намысын, абыройы мен іскерлік беделін бұзу, сондай-ақ Сақтандырылушыны заңсыз ұстау салдары ретінде психикалық жарақаттар мен күйзелістің, ақыл-ой және психикалық бұзылыстың, есеңгіреу;
- 6.4.10. Сақтандырылушының өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін спорттық жарыстарға, жаттығуларға және басқа да іс-шараларға қатысуы, атап айтқанда: жағажай волейболы, баскетбол, үстел теннисі, жүзу, жеңіл және ауыр атлетика, спорттық радиомодельдеу, альпинизм, футбол, радиоспорт, гимнастика (барлық түрлері), велосипед спорты, акробатикалық рок-н-ролл, семсерлесу, хоккей (шайбамен, доппен), американдық футбол, регби, қол добы, бейсбол, мәнерлеп сырғанау, шаңғы және конькимен сырғанау, триатлон, биатлон, самбо, дзюдо, каратэ, таэквандо, айкидо, шығыс жекпе-жегі, бокс, күрес (еркін, классикалық, грек-рим күресі), кикбоксинг, және т. б. егер көрсетілген тәуекелдер/спорт түрлері тиісті Сақтандыру шартында сақтандыру тәуекелі ретінде көрсетілмесе;
- 6.4.11. егер аталған тәуекелдер тиісті Сақтандыру шартында сақтандыру тәуекелі ретінде көрсетілмесе, Сақтандырылушының жүргізуші немесе қатысушы ретінде автожарыстарға немесе жарыстарға қатысуы;
- 6.4.12. егер осы тәуекелдер тиісті Сақтандыру шартында сақтандыру тәуекелі ретінде көрсетілмесе, сақтандырылған мотоциклді басқару;
- 6.4.13. егер осы тәуекелдер тиісті Сақтандыру шартында сақтандыру тәуекелі ретінде көрсетілмесе, Сақтандырылушының спорттың авиациялық түрлерімен, оның ішінде парадельтапланда ұшумен айналысуы.
- 6.5.** Сақтандырушының шарт бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуы үшін мыналар да негіз болуы мүмкін:
- 6.5.1. Шарт күшіне енбеген кезеңде сақтандыру жағдайының басталуы;
- 6.5.2. сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталғаны туралы Сақтандырушыға уақтылы хабарламаған жағдайда;
- 6.5.3. әскери іс-қимылдар, көтерілістер, бүліншілік, әртүрлі түрдегі халық толқулары, жаппай тәртіпсіздіктер немесе ереуілдер, қарулы құралымдардың іс-қимылдары нәтижесінде келтірілген зиянды өтеу туралы талаптар;
- 6.5.4. ядролық жарылыстың, радиацияның немесе радиоактивті инфекцияның әсері;
- 6.5.5. қажетті қорғаныс және аса қажеттілік жағдайында жасалған іс-әрекеттерді қоспағанда Сақтанушының/Сақтандырылушының/ Пайда алушының сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал ететін қасақана іс-әрекеттері нәтижесінде зиян келтіру;
- 6.5.6. Сақтанушының және/немесе Сақтандырылушының/ Пайда алушының заңнамалық актілерде белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайымен себептік байланыста болатын қасақана қылмыстар немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған іс-әрекеттерінің нәтижесінде зиян келтіру;

- 6.5.7. Сақтанушының Сақтандырушыға сақтандыру объектісі, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайының басталу мән-жайлары және оның басталған нәтижемен (салдарлармен) байланысы туралы көрінеу жалған мәліметтерді хабарлауы;
- 6.5.8. Сақтанушының/Сақтандырылушының/Пайда алушының Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталу мән-жайларын тергеуге және келтірілген залалдың мөлшерін анықтауға кедергі келтіруі;
- 6.5.9. Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген мерзімде сақтандыру жағдайының басталғаны туралы Сақтандырушыны хабардар етпеу;
- 6.5.10. құзыретті органдардың сақтандыру жағдайы туралы қорытындысының болмауы;
- 6.5.11. Сақтанушының сақтандыру сыйлықақысын немесе оның кезекті бөлігін шартта белгіленген мерзімде енгізбеуі;
- 6.5.12. Сақтанушының / Сақтандырылушының Сақтандыру шарты бойынша өз міндеттерін орындамауы;
- 6.5.13. Сақтанушының/Сақтандырылушының/Пайда алушының сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға өзінің талап қою құқығынан бас тартуы, сондай-ақ Сақтандырушыға талап қою құқығының ауысуы үшін қажетті құжаттарды Сақтандырушыға беруден бас тартуы;
- 6.5.14. нәтижесінде Сақтандырушының сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға талап қою құқығын жүзеге асыруы мүмкін болмаған Сақтанушының/Пайда алушының/Сақтандырылушының әрекеттері (әрекетсіздігі).
- 6.5.15. егер Сақтандырылған тұлғаға қатысты шарт жасасу кезінде мүгедектік, еңбек ету қабілетінен (жалпы немесе кәсіптік) айрылу (толық немесе ішінара) және/немесе кәсіптік ауру белгіленсе.
- 6.6.** Жіті, созылмалы және тұқым қуалайтын аурулардың кез келген түрі, оның ішінде инфаркт, инсульт және тұқымқуалаушылық патологиядан немесе аурудың дамуы нәтижесіндегі патологиядан туындаған ағзалардың өзге де кенеттен зақымдануы, себебі Сақтандырылушының ағзасына сыртқы механикалық, электрлік, химиялық немесе термикалық әсер ету нәтижесінде кенеттен, қысқа мерзімді оқиға (оқиға) болып табылмайтын, денсаулыққа зиян келтіруге, мертігуге не өлімге әкеп соққан басқа да аурулар жазатайым оқиғаларға жатпайды.
- 6.7.** Жазатайым оқиға нәтижесінде Сақтандырылушы алған дене жарақаттарын емдеуге тікелей бағытталған операциялық араласуды қоспағанда, егер олар пластикалық операциялар, косметикалық емдеу және сыртқы келбетінің кемшіліктерін немесе дене аномалияларын жоюға байланысты емдеудің басқа да түрлері, кез келген дәрігерлік араласулар нәтижесінде басталса, сақтандыру жағдайлары деп танылмайды;
- 6.8.** Меламиннің ағзаға әсерінен болатын зардаптар жазатайым оқиғаларға жатпайды.
- 6.9.** Сондай-ақ, Шарт бойынша өтелмейді:
- 6.9.1. сақтандыру жағдайына және оны уәкілетті органдарда дәлелдеуге байланысты істерді жүргізуге арналған шығыстар (ксерокөшірмелерге, нотариалдық куәландыруға, сараптамаға, адвокаттың, өкілдің, аудармашының қызметтеріне ақы төлеуге арналған шығыстар және т. б.);
- 6.9.2. Сақтанушының моральдық зияны және тұрақсыздық айыбы, сондай-ақ Сақтандырушыға өтеуге ұсынылған моральдық зиян және тұрақсыздық айыбы;
- 6.9.3. үшінші тұлғаларға келтірілген зиян;
- 6.9.4. Сақтанушының, Сақтандырылушының немесе Пайда алушының жіберіп алған пайдасы;
- 6.9.5. сақтандыру жағдайының басталуы нәтижесінде Сақтанушыға (Сақтандырылушыға) салынған айыппұлдарды, өсімпұлдарды, тұрақсыздық айыбын және/немесе өзге де әкімшілік жазалар мен санкцияларды өтеу жөніндегі шығыстар;
- 6.9.6. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында көзделген басқа да жағдайлар.
- 6.10.** Сақтанушының осы Ереженің, Сақтандыру шартының талаптарын, сондай-ақ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының ережелерін сақтамауы Сақтанушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуға әкеп соғады. Сақтандырушыны Сақтанушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босату бір мезгілде Сақтандырушыны Пайда алушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатады.

7. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен аумағы

- 7.1.**Сақтандыру шарты 1 жылға жасалады және егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру сыйлықақысының сомасы түскен күннен кейінгі күннің 00 сағат 00 минутынан бастап, ал оны бөліп - бөліп төлеген кезде-бірінші сақтандыру жарнасы күшіне енеді. Бұл ретте, ақшаның Сақтандырушының банк шотына немесе кассасына келіп түскен күні сақтандыру сыйлықақысын төлеу күні болып есептеледі.
- 7.2.**Сақтандыру шартын бір жылдан аз мерзімге жасасу кезінде сақтандыру сыйлықақыларының мынадай мөлшері белгіленеді:

Сақтандыру мерзімі	Жылдық сақтандыру сыйлықақысының % - бен сақтандыру сыйлықақысының мөлшері
1 айға дейін, қоса алғанда	20,0
1 айдан 2 айға дейін, қоса алғанда	30,0
2 айдан 3 айға дейін, қоса алғанда	40,0
3 айдан 4 айға дейін, қоса алғанда	50,0
4 айдан 5 айға дейін, қоса алғанда	60,0
5 айдан 6 айға дейін, қоса алғанда	70,0
6 айдан 7 айға дейін, қоса алғанда	75,0
7 айдан 8 айға дейін, қоса алғанда	80,0
8 айдан 9 айға дейін, қоса алғанда	85,0
9 айдан 10 айға дейін, қоса алғанда	90,0
10 айдан 11 айға дейін, қоса алғанда	95,0
11 айдан жоғары	100,0

- 7.3.**Осы Ереженің 8 бөлімінің 8.2 т. сәйкес жасалған Сақтандыру шартына (Сақтандыру шартының нысаны) өзгерістер мен толықтырулар Тараптардың Сақтандыру шартына қосымша келісім жасауы және қол қоюы арқылы рәсімделеді.
- 7.4.**Егер Сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, Қазақстан Республикасының аумағы сақтандырудың аумағы болып табылады.

8. Сақтандыру шартын жасасу және рәсімдеу тәртібі

- 8.1.**Сақтандыру шарты Сақтанушыдан Сақтандыру шартының ажырамас бөлігі болып табылатын белгіленген нысандағы жазбаша немесе электрондық өтініш-сауалнама негізінде жасалады.
- 8.2.**Сақтандыру шарты жазбаша түрде мынадай жолдармен жасалады:
- 1)Тараптардың Сақтандыру шартын жасауы;
 - 2)Сақтандырушы біржақты тәртіппен әзірлеген осы Сақтандыру ережелеріне Сақтанушының қосылуы және Сақтандырушының Сақтандыру шартын рәсімдеуі.
- 8.3.**Шарттың нысанын Сақтандырушы не тараптардың келісімі белгілейді.
- 8.4.**Сақтандыру шартында сақтандыру мүддесінің болуы көзделуге тиіс. Сақтандыру мүддесі-Сақтанушының (Сақтандырылушының, Пайда алушының) тәуекелдерді болдырмауға және сақтандыру жағдайының туындауына жол бермеуге мүлдік мүддесі.
- 8.5.**Сақтандыру шартының жазбаша нысанын сақтамау оның маңызсыздығына әкеп соғады.
- 8.6.**Сақтандыру шарттары Сақтанушы мен Сақтандырушы арасында электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу жолымен электрондық нысанда жасалуы мүмкін.
- 8.7.**Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталу ықтималдығын және оның басталуынан (сақтандыру тәуекелінен) болатын ықтимал шығындардың мөлшерін айқындау үшін елеулі мәні бар, Сақтанушыға белгілі мән-жайларды хабарлауға міндетті.

- 8.8.**Сақтанушы сақтандырылатын тәуекелге қатысты сақтандыру тәуекелін айқындау мақсатында өзіне Сақтандырушы қойған сұрақтарға жауап беруге және Сақтандырушы талап еткен қосымша құжаттарды ұсынуға міндетті.
- 8.9.**Сақтандырылған тәуекел туралы ақпараттың дұрыстығына Сақтанушы жауапты болады.
- 8.10.** Егер Сақтанушы үндемей қойған мән-жайлар жойылса, Сақтандырушы Сақтандыру шартын жарамсыз деп тануды талап ете алмайды.
- 8.11.** Сақтанушы Сақтандырушыны басқа тұлғалар тарапынан талап-арыздардың, сот талап-арыздарының болуы туралы немесе сот шешімдерінің болуы туралы хабардар етуге міндетті.
- 8.12.** Сақтандыру шартында Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде белгіленген мәліметтер/елеулі талаптарды қамтуы тиіс.
- 8.13.** Сақтандыру шарты жоғалған жағдайда Сақтандырушы Сақтанушының жазбаша өтініші негізінде Сақтандыру шартының телнұсқасын ұсынады.

9. Тараптардың құқықтары мен міндеттері

9.1.Сақтанушының құқығы бар:

- 9.1.1. Сақтандырушыдан сақтандыру талаптарын, шарт бойынша өзінің құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап етуге;
- 9.1.2. сақтандыру төлемін уақтылы жүзеге асыру туралы талапқа;
- 9.1.3. онда/Ережелерде ескертілген талаптармен шартты мерзімінен бұрын бұзуға;
- 9.1.4. сақтандыру сыйлықақысының мөлшерлес өзгеруімен сақтандыру тәуекелін өзгертуге;
- 9.1.5. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуына сотқа шағымдануға;
- 9.1.6. сақтандыру құпиясына;
- 9.1.7. Сақтандырылушыны ауыстыруға (топтық сақтандыру кезінде);
- 9.1.8. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына, шартқа, сондай-ақ осы Ережеге қайшы келмейтін өзге де іс-әрекеттерді жүзеге асыруға.

9.2.Сақтанушы міндетті:

- 9.2.1. Шарт жасасу кезінде Сақтандырушыға өзіне белгілі, сақтандыру тәуекелін бағалау үшін елеулі мәні бар барлық мән-жайлар туралы хабарлау, егер Сақтандыру шартының талаптары бойынша Сақтанушы болып табылмайтын Сақтандырылушыға белгілі бір міндеттер жүктелсе, Сақтандырылушылардың Сақтандыру шартын жасасуға келісімін алу;
- 9.2.2. Сақтандырушыға Шартта көрсетілген сақтандыру объектісіне қатысты жасалған немесе жасалатын басқа Сақтандыру шарттары туралы хабарлау;
- 9.2.3. Шарттың қолданылу кезеңіндегі тәуекелдердегі барлық елеулі өзгерістер туралы Сақтандырушыға уақтылы хабарлау;
- 9.2.4. сақтандыру сыйлықақысын шартта белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде уақтылы төлеуге;
- 9.2.5. сақтандыру жағдайы бойынша барлық ақпаратты хабарлау және Сақтандырушыға қажетті көмек көрсету;
- 9.2.6. орналасқан жері немесе тұрғылықты жері өзгерген жағдайда он күн мерзімде олардың мекенжайын Сақтандырушыға хабарласын. Олай болмаған жағдайда, алдыңғы орналасқан жерінің немесе тұрғылықты жерінің мекенжайы бойынша жіберілген Сақтандырушының кез келген хабарламасы Тараптар орындаған (жарамды) болып саналады;
- 9.2.7. Сақтандырушыға (соңғысының талабы бойынша) дауларды сотқа дейінгі немесе үшінші тұлғалармен сот тәртібімен реттеу кезінде Сақтанушының өкілеттігін ұсыну;
- 9.2.8. егер Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген талап қоюдың ескіру мерзімдері ішінде осы Ереженің, Сақтандыру шартының немесе Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының талаптарына сәйкес Сақтанушыны немесе Пайда алушыны сақтандыру төлемдерін алу құқығынан толық немесе ішінара айыратын мән-жай анықталса жазбаша хабарлама алған сәттен бастап 7 (жеті) жұмыс күнінен кешіктірмейтін мерзімде Сақтандырушыға сақтандыру төлемінің барлық сомасын қайтаруға;

9.2.9. Сақтандырушыға Қазақстан Республикасы Азаматтық Кодексінің 841 бабында көзделген негіздер бойынша Сақтандыру шартының қолданылуын мерзімінен бұрын тоқтату негіздерін растайтын құжаттарды ұсыну.

9.2.10. Сақтандыру шартына қатысты кез келген хабарламалар, мәлімдемелер, талаптар, хабарламалар, түсініктемелер жазбаша түрде орындалады және екінші тарапқа тікелей немесе оның жіберілгенін растауға мүмкіндік беретін тәсілмен жіберіледі.

9.2.11. Қазақстан Республикасының заңнамасында, осы Ережеде және Сақтандыру шартында көзделген өзге де әрекеттерді орындау.

9.3. Сақтандырушының құқығы бар:

9.3.1. Сақтанушыдан сақтандыру жағдайының басталу ықтималдығын және ықтимал залалдың (сақтандыру тәуекелінің) мөлшерін айқындау және сақтандыру тәуекелін бағалау үшін елеулі маңызы бар мән-жайлар туралы мәліметтер алуға;

9.3.2. сақтандыру сыйлықақысын уақтылы алуға;

9.3.3. сақтандыру жағдайының басталғаны туралы уақтылы хабарлауға;

9.3.4. сақтандыру жағдайының басталуын құжаттамалық растауға;

9.3.5. осы сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы анық ақпарат алынған жағдайда, шарттың талаптарын өзгертуді немесе тәуекелдің ұлғаюына мөлшерлес қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы;

9.3.6. шартты мерзімінен бұрын бұзуға және Сақтанушының ол бойынша өз міндеттерін орындамауы салдарынан келтірілген залалды өтеуге;

9.3.7. егер нақты мән-жайларды ескере отырып, олардың болмауы мән-жайларды және/немесе сақтандыру жағдайының басталу фактісін анықтау және/немесе залал мөлшерін айқындау мүмкін болмаса, Сақтанушыдан осы Ережеде, шартта көрсетілмеген қосымша құжаттарды талап етуге құқылы;

9.3.8. сақтандыру жағдайының басталуына кінәлі тұлғаға кері талап қоюға;

9.3.9. Сақтанушыдан осы Ереженің, Шарттың барлық талаптарының орындалуын талап етуге;

9.3.10. Сақтандырушы, егер оларды шешім қабылдау үшін жеткілікті деп есептесе, сақтандыру жағдайының басталуы туралы мәселені қарау кезінде Сақтанушы ұсынатын қажетті құжаттардың тізімін қысқартуға;

9.3.11. сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның себептері мен мән-жайларын өз бетінше анықтау, оның ішінде құзыретті органдардан сақтандыру жағдайы туралы барлық қажетті құжаттаманы сұрату;

9.3.12. сақтандыру тәуекелін бағалауға;

9.3.13. егер осы талаптар Сақтандыру шартында көзделсе, сақтандыру сыйлықақысын бөліп төлеу кезінде төленбеген кезекті сақтандыру жарналарын шегере отырып, Пайда алушыға сақтандыру төлемін жүргізуге.

9.3.14. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына, сондай-ақ осы Ережеге, Шартқа қайшы келмейтін басқа да іс-әрекеттер жасауға.

9.4. Сақтандырушы міндетті:

9.4.1. сақтандыру жағдайының басталуы туралы өтінішті уақтылы қабылдау;

9.4.2. сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы мәселені қарау;

9.4.3. болған оқиға сақтандыру жағдайы деп танылған жағдайда сақтандыру төлемін осы Ережеде, Шартта белгіленген мерзімде және тәртіппен жүзеге асыру;

9.4.4. сақтандыру жағдайы кезінде залалды азайту үшін Сақтанушыға ол жұмсаған шығыстарды өтеуге, бірақ шартта белгіленген сақтандыру сомасының 5% аспауға тиіс. Мұндай шығыстар нақты мөлшерде өтеледі, алайда сақтандыру төлемі мен шығыстар өтемінің жалпы сомасы Шартта көзделген сақтандыру сомасынан аспауы тиіс.

9.4.5. сақтандыру құпиясын қамтамасыз ету;

9.4.6. Сақтанушы (Сақтандырылушы) немесе жәбірленуші (Пайда алушы) не олардың өкілі сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті барлық құжаттарды ұсынбаған жағдайда, құжаттардың жетіспеу фактісі анықталған кезден бастап 7 (жеті) жұмыс күні ішінде жетіспейтін құжаттар туралы оларды хабардар етуге;

9.4.7. Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де әрекеттерді орындау.

9.5. Сақтандыру жағдайының басталғанын, сондай-ақ оған келтірілген залалды дәлелдеу Сақтанушыға/Сақтандырылушыға жүктеледі. Шарт бойынша жазатайым оқиғаның басталуы Сақтанушы осы Ережеде, Сақтандыру шартында белгіленген құжаттарды ұсынған кезде ғана сақтандыру жағдайы деп танылатын болады.

10. Сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру тәртібі мен шарттары. Сақтандыру жағдайының басталғанын растайтын құжаттардың тізбесі.

10.1. Сақтандыру төлемі осы Ережеде, Шартта көрсетілген Сақтанушы (Сақтандырылушы, Пайда алушы) ұсынған құжаттар негізінде жүзеге асырылады.

10.2. Сақтандыру жағдайлары бойынша сақтандыру төлемінің мөлшері мынадай мөлшерде айқындалады:

1) әрбір Сақтандырылушыға белгіленген сақтандыру сомасының 0,2% мөлшерінде, бірақ еңбекке уақытша жарамсыздықтың әрбір күні үшін 30 000 (отыз мың) теңгеден аспайтын мөлшерде еңбекке уақытша жарамсыздық кезінде, бұл ретте еңбекке уақытша жарамсыздық бойынша сақтандыру төлемі күнтізбелік 60 (алпыс) күннен аспайтын мерзімде жүзеге асырылады;

2) Сақтандырушыға мүгедектік белгіленген кезде – мынадай мөлшерлерде:

- I топтағы мүгедектік белгіленген кезде-әрбір Сақтандырылушыға белгіленген сақтандыру сомасының 80 (сексен) пайызы;

- II топтағы мүгедектік белгіленген кезде әрбір Сақтандырылушыға белгіленген сақтандыру сомасының 60 (алпыс) пайызы;

- III топтағы мүгедектік белгіленген кезде-әрбір Сақтандырылушыға белгіленген сақтандыру сомасының 30 (отыз) пайызы;

- балаға мүгедектік белгіленген кезде («мүгедек бала»)-әрбір Сақтандырылушыға белгіленген сақтандыру сомасының 80 (сексен) пайызы;

3) Сақтандырылушы қайтыс болған жағдайда - әрбір Сақтандырылушыға белгіленген сақтандыру сомасының 100 (жүз) пайызы;

4) Сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемінің мөлшері - Сақтандырылушының жазатайым оқиға нәтижесінде Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде жарақат алуы «Дене жарақаттары бойынша төлемдер кестесіне» (осы Ережеге 1 қосымша) сәйкес айқындалады..

- Бір жазатайым оқиға нәтижесінде туындаған және «Дене жарақаттары бойынша төлемдер кестесінің» бір бөлімінде айтылған бірнеше жарақаттар жағдайында сақтандыру төлемі сақтандыру төлемінің ең көп мөлшері бар жарақаттануды көздейтін бапқа сәйкес жүргізіледі. Дәл осындай тәртіп, егер жарақаттар белгілі бір бөлімнің бір бабының әртүрлі тармақтарында немесе бір бөлімнің әртүрлі баптарының әртүрлі тармақтарында келтірілген жағдайда қолданылады.

- Бір жазатайым оқиға нәтижесінде бірнеше жарақат алған және «Дене жарақаттары бойынша төлемдер кестесінің» әртүрлі бөлімдерінде айтылған жағдайда сақтандыру төлемі әрбір жарақат бойынша жеке жүргізіледі, бірақ төлемдердің жалпы сомасы сақтандыру сомасынан аспауы тиіс.

- «Дене жарақаттары бойынша төлемдер кестесінің» бір бабында көрсетілген бір немесе бірнеше жарақаттар жағдайында сақтандыру төлемі жарақаттар санына қарамастан, осы бапқа сәйкес бір рет жүргізіледі.

- Сақтандыру төлемінің мөлшері бір аяқ-қолдың жарақаты үшін белгіленген (Егер «Дене жарақаттары бойынша төлемдер кестесінде» өзгеше айтылмаса), аяқ-қолдың екеуі де жарақаттанған кезде сақтандыру төлемінің мөлшері екі есе артады.

- «Дене жарақаттары бойынша төлемдер кестесінің» тиісті ескертпелерінде сақтандыру төлемінің мөлшерін айқындауға, қандай да бір жарақаттың сипатын және аталған кестенің ережелерін қолдану тәртібін айқындауға қатысты өзге де шарттар келтірілуі мүмкін. Жоғарыда келтірілген шарттар тиісті ескертпелердің шарттарына қайшы келген жағдайда, осы ескертпелердің шарттары қолданылады.

- Сақтандырушы «Дене жарақаттары бойынша төлемдер кестесінде» айтылмаған дене жарақаттары бойынша төлемдерден бас тартуға құқылы.

- 10.3.** Сақтандырылушыға еңбекке қабілеттілігінен уақытша айрылу/мүгедектік бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асырғаннан кейін кейіннен басталған сақтандыру жағдайының тікелей салдары ретінде мүгедектік/өлім белгіленген жағдайда, онда сақтандыру төлемі осы сақтандыру жағдайы бойынша бұрын жүргізілген сақтандыру төлемінің сомасы шегеріле отырып жүзеге асырылады.
- 10.4.** Тараптар арасында залалдың себептері мен мөлшері туралы даулар туындаған жағдайда Тараптардың әрқайсысының тәуелсіз сараптама жүргізуді талап етуге құқылы. Тәуелсіз сараптама оны жүргізуді талап еткен тараптың есебінен жүргізіледі. Егер сараптама нәтижелерімен Сақтандырушының сақтандыру төлемі бөлігінде бас тартуы негізделмегені анықталса, Сақтандырушы бастапқыда төлеуден бас тартылған Соманың және сараптама жүргізілгеннен кейін төленген сақтандыру төлемі сомасының арақатынасына сәйкес келетін сараптама бойынша шығыстар үлесін өзіне қабылдайды.
- 10.5.** Сақтандырушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру туралы шешім қабылдауға және сақтандыру төлемін жүзеге асыруға не сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту туралы шешім қабылдауға және барлық қажетті құжаттарды алған кезден бастап 15 (он бес) жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде Сақтанушыға және Пайда алушыға жазбаша дәлелді хабарлама жіберуге міндетті.
- 10.6.** Сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушы (Сақтандырылушы)::
- 1) одан әрі залалды азайту үшін барлық ақылға қонымды шараларды қабылдауға міндетті;
 - 2) сақтандыру жағдайын қарау құзыретіне кіретін сақтандыру жағдайының басталғаны туралы уәкілетті мемлекеттік органдарға дереу хабарлауға міндетті;
 - 3) Сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы ол туралы неғұрлым толық мәліметтерді көрсете отырып, үш жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде жазбаша хабарлауға міндетті;
 - 4) өз есебінен Сақтандырушыға келесі құжаттарды жинауға және ұсынуға міндетті:
 - сақтандыру төлемін алу шарттарын сақтау үшін;
 - сақтандыру жағдайының басталуы туралы өтініш;
 - Сақтандыру шарты (электрондық шарт / полис жасасу жағдайларын қоспағанда);
 - Сақтандырылушының және Пайда алушының жеке басын куәландыратын құжаттың көшірмелері;
 - сақтандыру жағдайының болуын дәлелдеу үшін:
 - сақтандыру жағдайлары ретінде қаралатын оқиғаларды тергеп-тексеруді, сыныптауды және есепке алуды жүзеге асыратын және сақтандыру жағдайының басталу фактісін растайтын арнайы уәкілетті органдар (комиссиялар) жасаған құжаттар;
 - егер құқық қорғау органдары Сақтандырылушының сақтандыру жағдайының басталуы нәтижесінде қайтыс болу фактісі бойынша қылмыстық іс қозғау туралы мәселені қарастырған жағдайда-қылмыстық іс қозғаудан бас тарту туралы қаулы, құқық қорғау органдарының немесе соттың қылмыстық ісін тоқтату туралы қаулы не соттың үкімі / шешімі;
 - НІ нысаны бойынша жасалған өндірістегі жазатайым оқиға туралы акт (занды тұлғалар үшін - сақтандырылған тұлғаның қызметтік міндеттерін орындау кезінде);
 - уақытша еңбекке жарамсыз болған жағдайда құжаттарға қосымша: еңбекке жарамсыздық парақтарының көшірмелерін, науқастың амбулаториялық/стационарлық картасынан үзінді көшірмені, диагностикалық зерттеулердің нәтижелерін (R-суреттер не диагнозды растайтын өзге де тексерулердің нәтижелері) ұсыну қажет. Барлық медициналық құжаттарға дәрігер қол қойып, медициналық мекеменің мөрімен расталуы тиіс;
 - сақтандыру оқиғасының барлық егжей-тегжейін және сақтандыру жағдайының салдарынан келтірілген зиянның мөлшерін анықтау үшін оның денсаулығына қатысты медициналық ақпаратқа қол жеткізуге жазбаша рұқсат (медициналық мекеменің мөрімен расталған құжаттар);
 - мүгедектік белгіленген жағдайда құжаттарға қосымша мүгедектік туралы анықтаманың көшірмесін ұсыну;
 - қайтыс болған жағдайда құжаттарға қосымша: қайтыс болу туралы куәліктің нотариалды куәландырылған көшірмесін, қайтыс болу себептері туралы патологоанатомиялық (сот-медициналық) сараптама қорытындысының түпнұсқасын немесе нотариалды куәландырылған көшірмесін (егер мұндай сараптама жүргізілген жағдайда), сақтандыру төлемін алушы көрсетілген өсиет (егер ол жеке жасалған болса) немесе мұраға құқық туралы куәліктің нотариалды

куәландырылған көшірмесін ұсыну қажет;

• келтірілген залалдың мөлшерін растайтын өзге де құжаттар;

егер сақтандыру жағдайын қарауды тиісті мемлекеттік органдарымен жүргізілсе – осы органдардың қорытындысы (соттың шешімі, қаулысы немесе үкімі, алдын ала тергеу органдарының қаулылары, қылмыстық іс жүргізуді тоқтату немесе тоқтата тұру туралы қаулы және т. б.);

Сақтанушының шығындарды болдырмау немесе азайту мақсатында шеккен шығыстарын растайтын құжаттар;

сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға талап қою құқығының Сақтандырушыға ауысуы үшін қажетті құжаттар;

сақтандыру жағдайы бойынша құжаттар шет тілінде рәсімделген жағдайда, Сақтандырылушының/Пайда алушының өкілі аударманы нотариалды түрде куәландыра отырып, орыс тіліне аудармасы бар құжаттарды ұсынуға міндетті.

5) Сақтандыру шартында қосымша құжаттар тізбесі көзделуі мүмкін.

11. Сақтандыру шартының қолданылуы кезеңінде сақтандыру тәуекелінің ұлғаю салдары

11.1. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде Сақтанушы (Сақтандырылушы) өзіне белгілі болған, Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтандырушыға хабарланған мән-жайлардағы елеулі өзгерістер туралы Сақтандырушының атына хат жолдау арқылы, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса, Сақтандырушыға дереу жазбаша хабарлауға міндетті.

11.2. Қалай болғанда да, келесі өзгерістер маңызды деп танылады:

1) Сақтанушының / Сақтандырылушының қызмет түрлерінің өзгеруі;

2) қос сақтандырудың болуы;

3) Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушының өтінішінде көрсетілген талаптардың / мәліметтердің өзгеруі;

4) Сақтандырылушының денсаулық жағдайының нашарлауы (мұндай нашарлау сақтандыру жағдайының басталу ықтималдығын арттырған жағдайда, оларға есту, көру қабілетінің жоғалуы және т. б. жатады)

11.3. Сақтандыру шартында төлемдердің басқа мөлшері және тәуекел дәрежесінің ұлғаюына әсер ететін елеулі өзгерістер ескертілуі мүмкін.

11.4. Сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы хабардар етілген Сақтандырушы Сақтандыру шартының талаптарын өзгертуді және сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына мөлшерлес қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы.

11.5. Егер Сақтанушы немесе Сақтандырылушы Сақтандыру шартының талаптарын өзгертуге немесе сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлеуге қарсылық білдірсе, Сақтандырушы Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы. Бұл ретте Сақтанушыға сақтандыру сыйлықақысын қайтару тәртібі Сақтандыру шартымен белгіленеді.

11.6. Сақтанушы немесе Сақтандырылған тұлға осы Ережелердің 10.1 т. көрсетілген міндеттерді орындамаған жағдайда, Сақтандырушы Сақтандыру шартын бұзуды және шартты бұздан келтірілген залалды өтеуді талап етуге құқылы.

11.7. Егер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар жойылса, Сақтандырушының Сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқығы жоқ.

12. Сақтандыру құпиясы

12.1. Сақтандыру құпиясы Сақтанушының, Сақтандырылушының немесе Пайда алушының жеке басына қатысты сақтандыру сомасының, сатып алу сомасының және төленген сақтандыру сыйлықақыларының мөлшері, сақтандыру (қайта сақтандыру) шартының өзге де талаптары туралы мәліметтерді қамтиды. Тарату процесіндегі сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы жасаған сақтандыру (қайта сақтандыру) шарттары туралы мәліметтер сақтандыру құпиясына жатпайды.

12.2. Өздерінің қызметтік міндеттерін жүзеге асыруына байланысты сақтандыру құпиясын құрайтын мәліметтерге қол жеткізген Сақтандырушының лауазымды тұлғалары, қызметкерлері, сақтандыру

агенттері және өзге де тұлғалар оларды жария еткені үшін Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жауаптылықта болады.

12.3. Сақтандыру құпиясы Сақтанушының (Сақтандырылушының, Пайда алушының) жазбаша келісімі негізінде үшінші тұлғаға ашылуы мүмкін.

12.4. Сақтандыру құпиясы бар мәліметтер заңнама талаптарына сәйкес ұсынылады.

13. Сақтанушының залалдарды өтеу құқықтарының Сақтандырушыға ауысуы (суброгация)

13.1. Сақтандыру төлемін жүзеге асырған Сақтандырушыға Сақтанушының (Сақтандырылушының) сақтандыру нәтижесінде өтелген залалдар үшін жауапты тұлғаға талап қою құқығы төленген сома шегінде ауысады.

13.2. Сақтанушы (Сақтандырылушы) сақтандыру төлемін алған кезде Сақтандырушыға өзінде бар барлық құжаттар мен дәлелдемелерді беруге және оған Сақтандырушының өзіне Өткен талап ету құқығын жүзеге асыруы үшін қажетті барлық мәліметтерді хабарлауға міндетті.

13.3. Егер Сақтанушы (Сақтандырылушы) Сақтандырушы өтеген залалдар үшін жауапты тұлғаға өзінің талап қою құқығынан бас тартса немесе Сақтанушының (Сақтандырылушының) кінәсінен осы құқықты жүзеге асыру мүмкін болмаса, Сақтандырушы сақтандыру төлемін толық немесе тиісті бөлігінде жүзеге асырудан босатылады және артық төленген соманы қайтаруды талап етуге құқылы.

13.4. Сақтандыру шартында суброгацияның өзге тәртібі көзделуі мүмкін.

14. Сақтандыру шартын тоқтату талаптары

14.1. Шарттың қолданылуы мынадай жағдайларда тоқтатылады:

- 1) Сақтандыру шартының қолданылу мерзімінің аяқталуы;
- 2) Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату;
- 3) Сақтандырушының Шарттың талаптарында айқындалған сақтандыру сомасы мөлшерінде сақтандыру төлемін (сақтандыру төлемдерін) жүзеге асыруы;
- 4) Сақтандырылушы сақтандыру жағдайымен байланысты емес табиғи себептер бойынша қайтыс болған жағдайда, сондай-ақ тиісті құжат болған кезде ол хабар-ошарсыз кеткен деп жарияланған жағдайда.

14.2. Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде көзделген міндеттемелерді тоқтатудың жалпы негіздерінен басқа, Шарт мынадай жағдайларда мерзімінен бұрын тоқтатылады:

- 1) сақтандыру жағдайының басталу мүмкіндігі жойылғанда және сақтандыру тәуекелінің болуы сақтандыру жағдайынан өзге мән-жайлар бойынша тоқтатылғанда;
- 2) Сақтандырушыны мәжбүрлеп тарату туралы сот шешімі заңды күшіне енген жағдайда;
- 3) уәкілетті органның Сақтандырушыны ерікті түрде таратуға рұқсат беру туралы шешімі күшіне енген жағдайда.
- 4) Сақтандыру шартында көзделген жағдайларда Сақтанушының немесе Сақтандырушының талап етуі бойынша.
- 5) Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген тәртіппен Сақтандырушы рәсімдеген сақтандыру полисіне енгізілген шарттар мен мәліметтердің өзгеруі.

Көрсетілген жағдайларда шартты тоқтату үшін негіз ретінде көзделген мән-жайлар туындаған кезден бастап шарт тоқтатылды деп есептеледі, бұл туралы мүдделі Тарап екінші Тарапты дереу хабардар етуге тиіс.

14.3. Сақтанушы Сақтандыру шартынан кез келген уақытта бас тартуға құқылы.

14.4. Сақтандырушы таратылған кезде сақтандыру сыйлықақыларын (жарналарын) қайтару Қазақстан Республикасының сақтандыру және сақтандыру қызметі туралы заңнамасында белгіленген кредиторлардың талаптарын қанағаттандыру кезектілігіне сәйкес жүзеге асырылады.

14.5. Тараптар шартты мерзімінен бұрын бұзу ниеті туралы бір-бірін 1 (бір) күнтізбелік айдан астам шарттың қолданылуы кезінде болжамды бұзу күніне дейін кемінде күнтізбелік 30 (отыз) күн бұрын және 1 (бір) күнтізбелік айдан кем Шарттың қолданылуы кезінде болжамды бұзу күніне дейін 1 (бір) күнтізбелік күн бұрын хабардар етуге міндетті. Сақтандырушы хабарламаның жіберілгенін растауға

мүмкіндік беретін тәсілмен хабарлама жіберген кезден бастап Сақтандыру шарты бұзылды деп есептеледі.

14.6. Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 841 б. 1 т. көзделген негіздер бойынша Сақтанушының талап етуі бойынша шарт мерзімінен бұрын бұзылған кезде Сақтандырушы оған Шарт қолданысының аяқталмаған кезеңі үшін өзі төлеген мынадай формула бойынша есептелетін сақтандыру сыйлықақыларын қайтарады:

$S = P - ((P / C_p) * K) - (P * 30\%) - B$, мұнда:

S – қайтарылуға жататын сақтандыру сыйлықақысы;

P-Сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру сыйлықақысының мөлшері;

C_p - сақтандыру мерзімі (күндермен);

K - пайдаланылған күндер саны;

* - Шарт бойынша жүзеге асырылған / жүзеге асырылуы тиіс төлем мөлшері;

30% - іс жүргізгені үшін ұстап қалу пайызы.

Сақтандыру шартында шегерімнің басқа мөлшері көзделуі мүмкін.

Егер Сақтанушының талаптары Сақтандырушының Шарт талаптарын орындамауына немесе тиісінше орындамауына байланысты болса, онда Сақтандырушы Сақтанушыға өзі төлеген сақтандыру сыйлықақыларын толық қайтарады.

14.7. Сақтандырушының талабы бойынша шарт мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде соңғысы Сақтанушыға сақтандыру сыйлықақысының жалпы сомасының 30% мөлшерінде іс жүргізуге жұмсалған шығыстарды шегере отырып, сондай-ақ осы бөлімнің 14.6 т. көрсетілген формула бойынша Сақтандыру шарты бойынша осы сақтандыру объектісіне қатысты жүргізілген сақтандыру төлемдерін шегере отырып (Сақтандыру шартында шегерімнің басқа мөлшері көзделуі мүмкін) Шарт қолданысының аяқталмаған кезеңі үшін өзі төлеген сақтандыру сыйлықақыларын қайтарады. Егер Сақтандырушының талаптары Сақтанушының Шарт талаптарын орындамауына немесе тиісінше орындамауына байланысты болса, онда Сақтандырушы Сақтанушыға өзі төлеген сақтандыру сыйлықақыларын қайтармайды.

14.8. Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 841 б. 2 т. а көзделген негіздер бойынша Сақтанушының талап етуі бойынша шарт мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде, Егер бұл Қазақстан Республикасы Азаматтық Кодексінің 841 б. 1 т. көрсетілген мән-жайларға байланысты болмаса, Сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйлықақысы не оның бір бөлігі қайтарылуға жатпайды.

14.9. Кезекті сақтандыру жарнасын уақтылы төлемеген жағдайда, сақтандыру сыйлықақысын бөліп-бөліп төлеген кезде, Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру қорғанысының қолданылуы кезекті сақтандыру жарнасын төлеудің мерзімі өткен күнінен кейінгі күннен бастап тоқтатыла тұрады және осы кезеңде сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтандырушы сақтандыру төлемінен бас тартуға құқылы. Сақтандыру қорғауы Сақтандыру шартында белгіленген тәртіппен кезекті жарнаны төлеген сәттен бастап қайта басталады;

14.10. Сақтандыру шартын жарамсыз деп танудың талаптары, негіздері мен салдарлары Қазақстан Республикасының Азаматтық Кодексіне сәйкес айқындалады.

15. ФОРС – МАЖОР

15.1. Форс-мажорлық мән-жайлар- егер бұл орындамау шарт жасалғаннан кейін туындаған еңсерілмейтін күш мән-жайларының, алдын ала болжауға да, еңсеруге де болмайтын төтенше сипаттағы оқиғалардың нәтижесінде туындаған еңсерілмейтін күш мән-жайларының салдары болып табылса, Сақтандырушы шарт бойынша міндеттемелерді орындаудан босатылатын төтенше мән-жайлар.

15.2. Форс-мажорлық жағдайлар мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді: су тасқыны, өрт, жер сілкінісі және басқа да табиғи апаттар, кез-келген сипаттағы соғыс немесе әскери операциялар, блокадалар, мемлекеттік органдардың тыйымдары.

15.3. Шарт бойынша міндеттемелерді орындамаған немесе тиісінше орындамаған тарап, егер форс-мажорлық мән-жайлардың салдарынан тиісінше орындау мүмкін болмағанын дәлелдесе, мүліктік жауаптылықты мойнына алмайды.

15.4. Форс-мажорлық мән-жайлардың әсерін бастан кешіретін Тарап осындай мән-жайлардың басталғаны туралы екінші Тарапты олардың қолданылуы басталған сәттен бастап 3 (үш) жұмыс күні ішінде хабардар етуге міндетті.

15.5. Форс-мажорлық жағдайлардың әрекеті құзыретті органдардың тиісті құжаттарымен расталуы тиіс.

16. Қосымша шарттар. Дауларды шешу тәртібі

16.1. Сақтанушы мен Сақтандырушы арасындағы келісім бойынша сақтандыру қағидаларының жекелеген ережелерін өзгертуді, алып тастауды көздейтін Сақтандыру шарттары, сондай-ақ Сақтандыру шартын жасасу кезінде айқындалатын қосымша талаптар жасалуы мүмкін.

16.2. Осы Ережелерде қамтылған және Сақтандыру шартының мәтініне енгізілмеген талаптар, егер шартта осындай ережелердің қолданылуы тікелей көрсетілсе, тараптар үшін міндетті болып табылады. Сақтандыру шартын жасасу кезінде Сақтанушыға осы Ереженің көшірмесін ұсынуды Тараптар Сақтандыру шартында куәландыруға тиіс.

16.3. Сақтандыру шартына барлық өзгерістер мен толықтырулар Сақтанушы мен Сақтандырушы арасында Қосымша келісім жасасу жолымен жазбаша нысанда жасалады.

16.4. Егер Сақтандыру шартында өзгеше ескертілмесе, Тараптар арасындағы барлық өзара есеп айырысулар төлем жасалған күнгі Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің бағамы бойынша теңгемен жүзеге асырылады.

16.5. Сақтандырушы мен Сақтанушы (Пайда алушы) арасында туындайтын барлық дауларды тараптар тікелей келіссөздер арқылы қаралады.

16.6. Тараптар арасында келісімге қол жеткізілмеген кезде дау Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шешіледі.

16.7. Сақтандыру шартын/полисін жасасу кезінде тараптар осы сақтандыру қағидаларының жекелеген ережелерін өзгерте (алып тастай) және/немесе Сақтандыру шартын Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзге ережелермен толықтыра алады.

№1 қосымша

Дене жарақаттары бойынша төлемдер кестесі

№ п/п	Дене жарақатының сипаты	Сақтандыру төлемінің мөлшері (сақтандыру сомасынан % - бен)
1 БӨЛІМ. БАССҮЙЕК СҮЙЕКТЕРІ, ЖҮЙКЕ ЖҮЙЕСІ		
1.	Бассүйек сүйектерінің сынуы	
	а) күмбез сүйектерінің сыртқы пластинкасы	5
	б) күмбез	15
	в) негіздер	20
	г) күмбез және негіздер	25
2.	Бас сүйек ішіндегі жарақат гематомалар	
	а) эпидуральды	10
	б) субдуралдық	15
	в) эпидуральды және субдуральды (миішілік)	20
3.	Бас миының зақымдануы	
	а) бас миының соғылуы, субарахноидальды қан құйылу	10
	б) бас сүйегінің қуысындағы жойылмаған бөгде заттар (тігісті және пластикалық материалды қоспағанда)	15
	в) бас миы затының мылжалануы (симптоматикасын көрсетпей)	50
<i>Ескертпелер:</i>		
1. Егер бас сүйек-ми жарақатына байланысты бассүйек сүйектеріне, бас миына және оның қабықтарына операциялық араласулар жүргізілсе, сақтандыру сомасының 10% бір рет қосымша төленеді.		
2. Бір сақтандыру жағдайының нәтижесінде бір бапта санамаланған дене жарақаттары туындаған жағдайда сақтандыру төлемі ең ауыр дене жарақатын ескеретін тармақшалардың бірі бойынша төленеді. Әртүрлі баптарда көрсетілген дене жарақаттары кезінде сақтандыру төлемі олардың әрқайсысын есепке ала отырып, қосу жолымен жүзеге асырылады.		
<i>Ескертпе:</i> Бас сүйек-ми жарақатының салдарынан көру өткірлігі төмендеген немесе есту қабілеті төмендеген кезде сақтандыру төлемі осы жарақат пен көрсетілген асқынуларды ескере отырып, тиісті баптар бойынша жиынтықтау жолымен төленеді.		
4.	Бір немесе бірнеше бас сүйек-ми жүйкелерінің перифериялық жарақаты	10
<i>Ескертпе:</i> егер бас сүйек-ми нервтерінің зақымдануы бас сүйек негізі сынған кезде пайда болса, сақтандыру сомасы I бап бойынша төленеді; бұл ретте 4-бап қолданылмайды.		
5.	Кез-келген деңгейдегі жұлынның, жылқы құйрығының жарақаты	
	а) ішінара үзілуі	50
	б) жұлынның толық үзілуі	100
<i>Ескертпе:</i> Егер омыртқа мен жұлын жарақатына байланысты операциялық араласулар жүргізілсе, сақтандыру сомасының 10% бір рет қосымша төленеді.		
6.	Мойын, иық, бел, сегізкөз өрімдерінің жарақаты (үзіліс, жаралануы)	
	а) өрімнің ішінара үзілуі	40
	б) өрімнің үзілуі	70
<i>Ескертпе:</i> Жарақатқа байланысты туындаған невралгия, невротиялар сақтандыру төлемі үшін негіз бермейді.		
7.	Жүйкелердің үзілуі:	

	а) кәрі жілік-білезік буыны және білек, асықты жілік шыбығының және асықты жілік деңгейінде бір білектің, шынтақтың немесе ортаңғы буын	10
	б) екі және одан да көп: білек буыны мен ортаңғы буын деңгейіндегі кәрі жілік-білезік буыны және білек, асықты жілік шыбығының және асықты жілік жүйкесі	20
	в) бір: шынтақ буыны мен иық, құйымшақ және сан жүйке деңгейінде қолтық, кәрі жілік, шынтақ, ортаңғы	25
	г) екі және одан да көп: шынтақ буыны мен иық, құйымшақ және сан жүйке деңгейінде қолтық, кәрі жілік, шынтақ, ортаңғы	40

Ескертпе: Табан, аяқ саусақтарының және қол ұшының деңгейіндегі жүйкелердің жарақаты сақтандыру төлемі үшін негіз бермейді

2 БӨЛІМ. КӨРУ МҮШЕЛЕРІ

8.	Бір көзді аккомодация сал болуы	15
9.	Гемианопсия(бір көздің көру өрісінің жартысын жоғалту), көз алмасы бұлшықеттерінің жарақаты (травматикалық қылилық, птоз, диплопия)	15
10.	Бір көздің көру өрісінің тарылуы (концентрлік емес және концентрлік)	10
11.	Бір көздің лүпілді экзофтальм	10
12.	Көру өткірлігінің төмендеуіне әкеп соқпаған көздің жарақаты:	
	а) көз алмасының тесіп өткен жарақаттануы, 2,3 дәрежелі күйіктер, гемофтальм	5

Ескертпелер:

1. Дәрежесі көрсетілмеген көздің күйі, сондай-ақ патологиялық өзгерістерге әкеп соқпаған көздің 1 дәрежелі күйі сақтандыру төлемі үшін негіз бола алмайды.
2. Егер 12 б. санамаланған жарақаттар көру өткірлігінің төмендеуіне әкеп соқса, сақтандыру сомасы 17 б. сәйкес төленеді; бұл ретте 12 б. қолданылмайды. Егер көз алмасының жарақатына байланысты 12 б. бойынша сақтандыру төлемі жүзеге асырылса, ал одан әрі жарақат көру өткірлігінің төмендеуімен күрделене түссе және бұл сақтандыру төлемін үлкен мөлшерде жүзеге асыруға негіз болса, бұрын жүзеге асырылған сақтандыру төлемінің сомасы ұсталады.
3. Көру өткірлігінің төмендеуіне әкеп соқпаған көздің қабығындағы беттік бөгде заттар, көз алмасының соғылуы, контузиясы сақтандыру төлемі үшін негіз бермейді.

13.	Бір көздің жас өткізгіш жолдарының функциясының бұзылуына әкеп соққан жарақаты.	5
-----	---	---

Ескертпе: Егер окулист дәрігер көз жарақатынан кейін 3 ай өткен соң 8, 9, 10, 11, 13-баптарда санамаланған патологиялық өзгерістердің бар екенін және көру өткірлігінің төмендегенін анықтаған жағдайда, сақтандыру төлемі барлық салдарды ескере отырып, қосу жолымен жүргізіледі, бірақ бір көз үшін сақтандыру сомасынан 50% артық емес

14.	Төмендегілерге әкеп соқтырған көз (көздердің) жарақаты:	
	а) 0,01 төмен емес көру қабілеті бар бір көздің немесе екі көздің көру қабілетінің толық жоғалуы	100
	б) бір көздің толық жоғалуы	50
15.	Соқыр көздің көз алмасының жарақатынан алып тастау	10
16.	Көз ұясының сынуы	10
17.	Көру өткірлігінің төмендеуі (1 кестені қараңыз)	

Ескертпелер:

1. Жарақат нәтижесінде көру өткірлігінің төмендеуіне және басқа да зардаптарға байланысты сақтандыру төлемі туралы шешім емдеу аяқталғаннан кейін, бірақ жарақатқа әкеп соққан жазатайым оқиға күнінен бастап 3 айдан ерте емес мерзімде қабылданады. Осы мерзім өткеннен кейін сақтандырылған адам екі көздің көру өткірлігін (түзетуді есепке алмағанда) және басынан өткен дене жарақатының басқа да салдарын анықтау үшін дәрігер-окулистке жіберіледі. Мұндай жағдайларда алдын ала сақтандыру төлемі 12, 13, 16-баптар бойынша жарақаттарды ескере отырып жүргізілуі мүмкін.
2. Егер жарақаттанған көздің көру өткірлігі туралы ақпарат жарақат алғанға дейін болмаса, онда шартты түрде ескеру керек, ол жарақаттанбаған көзбен бірдей болды. Алайда, егер жарақаттанбаған көздің көру өткірлігі жарақаттанғанға қарағанда төмен болса, шартты түрде жарақаттанған көздің көру өткірлігі 1,0 болды деп шартты түрде қарастырылған жөн.
3. Егер жарақаттың нәтижесінде екі көз де зақымдалған болса және жарақатқа дейін олардың көру қабілеті туралы ақпарат болмаса, олардың көру өткірлігі 1,0 болды деп шартты түрде қарастырылған жөн.

4. Егер көру өткірлігінің жарақаттан кейінгі төмендеуіне байланысты жасанды көз бұришағы имплантацияланған немесе түзетуші линза қолданылған жағдайда сақтандыру төлемі операцияға дейінгі көру өткірлігін ескере отырып жүзеге асырылады.		
3 БӨЛІМ. ЕСТУ МҮШЕЛЕРІ		
18.	Төмендегілерге әкеп соқтырған құлақ қалқанының жарақаты:	
	а) құлақ қалқанының 1/3 бөлігіне дейін болмауы	5
	б) құлақ қалқанының 1/3 – ½ бөлігінің болмауы.	7
	в) құлақ қалқанының ½ бөлігінен артық болмауы	20
<i>Ескертпе: 18 (а, б, в) бабы бойынша сақтандыру төлемі туралы шешім жараны сауықтырғаннан кейін жүргізілген куәландыру деректерінің негізінде қабылданады.</i>		
19.	Есту қабілетінің төмендеуіне әкеп соққан бір құлақтың жарақаты	
	а) 1-ден 3 м-ге дейінгі қашықтықта сыбырлап сөйлеу (500, 1000, 4000 гц жиіліктеріне байланысты 30-50 дБ аудиограмма деректері бойынша төмендеу)	5
	б) сыбырлау-0, сөйлесу 1 м-ге дейін (500, 1000, 4000 гц жиіліктеріне байланысты 60-80 дБ аудиограмма деректері бойынша төмендеу)	15
	в) толық саңыраулық (ауызша сөйлеу – 0)	40
<i>Ескертпе: Есту жарақатының салдарынан төмендеуге байланысты сақтандыру төлемі туралы шешім емдеу аяқталғаннан кейін, бірақ аспаптық зерттеулердің деректері бойынша жарақат алған күннен бастап 3 айдан ерте емес мерзімде қабылданады. Осы мерзім өткеннен кейін Сақтандырылған тұлға басынан өткен дене жарақатының салдарын анықтау үшін лор-маманға жіберіледі.</i>		
4 БӨЛІМ. ТЫНЫС АЛУ ЖҮЙЕСІ		
20.	Мұрын шеміршегінің сынуы, сүйектің шығуы,	1
21.	Сүйектің, мұрын шеміршегінің, фронталь, гаймор қойнауының алдыңғы қабырғасының, торлы сүйектің сынуы, шығуы	5
<i>Ескертпе: Егер сүйектердің, мұрын шеміршектерінің сынуына, шығып кетуіне байланысты оның деформациясы орын алса және бұл медициналық мекеменің анықтамасымен, куәландыру нәтижелерімен расталса, сақтандыру төлемі 20 және 48-баптар бойынша (егер осы бапты қолдану үшін негіздер болса) жинақтау жолымен жүргізіледі.</i>		
22.	Кеуде қуысы мен оның ағзаларының жарақаттануы	
	а) өкпе жеткіліксіздігі (жарақат алған күннен бастап 3 ай өткен соң)	10
	б) өкпенің үлесін, бөлігін алып тастау	40
	в) бір өкпені алып тастау	60
<i>Ескертпе: 22 б. б), в) тармақтары бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асыру кезінде 22 б. а) тармағы қолданылмайды</i>		
23.	1. Төстің сынуы	5
	2. Қабырғалардың сынуы	
	а) Бір	3
	б) екі-үш	5
	в) төрт-бес	10
	г) алты-сегіз	15
	д) тоғыздан онға дейін	20
	е) оннан астам	25
24.	Жарақатқа байланысты кеуде қуысының тесіп өткен жарақаты, торакоскопия, торакоцентез, торакотомия	
	а) торакотомияны жүргізуді талап етпейтін кеуде қуысы ағзаларының тесіп өткен жарақаттануына байланысты жүргізілген торакоскопия, торакоцентез	5
	Торакотомия	

<i>Акционерлік Қоғамының жазатайым оқиғалардан ерікті сақтандыру ережесі</i>		
	б) кеуде қуысы ағзаларында дене жарақаты болмаған кезде	10
	в) кеуде қуысы мүшелері зақымданған кезде	15
	г) қайталама торакотомиялар (олардың санына қарамастан)	5
Ескертпелер:		
1. Егер кеуде қуысы мен оның мүшелерінің жарақатына байланысты өкпені немесе оның бір бөлігін алып тастау жүргізілсе, сақтандыру төлемі 22 б. сәйкес жүзеге асырылады; бұл ретте 24 б. қолданылмайды		
2. Егер кеуде қуысының жарақатына байланысты торакоскопия, торакоцентез, торакотомия жүргізілсе, сақтандыру төлемі ең күрделі араласуды ескере отырып, бір рет жүзеге асырылады .		
25.	Көмейдің, кеңірдектің, қалқанша шеміршектің жарақаты, тіл асты сүйегінің сынуы, функциялардың бұзылуына әкеп соқпаған жоғарғы тыныс жолдарының күйігі.	2
26.	Төмендегілерге әкеп соққан жарақатқа байланысты өндірілген көмейдің, кеңірдектің, тіл асты сүйегінің, қалқанша шеміршектің жарақаты, трахеотомия	
	а) жарақаттанғаннан кейін кемінде 3 ай бойы дауысты жоғалту, трахеотомиялық түтікті тағу	5
	б) жарақаттанғаннан кейін кемінде 6 ай бойы дауысты жоғалту, трахеотомиялық түтікті тағу	10
Ескертпе: 26-бап бойынша сақтандыру төлемі 25-бап бойынша жарақатқа байланысты жүзеге асырылған сақтандыру төлеміне қосымша жүргізіледі, егер Сақтанушы өз өтінішінде жарақат көмей немесе кеңірдек функциясының бұзылуына әкеп соққанын көрсеткен жағдайда, жарақаттан кейін 3 ай өткен соң маманның қорытындысын алу қажет. Осы мерзімнен бұрын сақтандыру төлемі 25-бап бойынша жүргізіледі.		
5 БӨЛІМ. ЖҮРЕК-ТАМЫР ЖҮЙЕСІ		
27.	Жүрек-қантамыр жеткіліксіздігіне әкеп соқпаған жүректің, оның қабықтарының және ірі магистралдық тамырлардың жарақаты.	10
28.	Жүрек-қантамыр жеткіліксіздігіне әкеп соққан жүректің, оның қабықтарының және ірі магистральды тамырлардың жарақаты	
	а) 1 дәреже	5
	б) 2-3 дәреже	10
Ескертпе: Егер анықтамада жүрек-қан тамырлары жеткіліксіздігінің дәрежесі көрсетілмесе, 28-бап бойынша сақтандыру төлемі жүргізілмейді		
29.	Ірі шеткергі тамырлардың жарақаты (қан айналымының бұзылуына әкеп соқпаған):	
	а) иық, жамбас	10
	б) білек, жіліншік	5
30.	Тамыр жеткіліксіздігіне әкеп соққан ірі перифериялық тамырлардың жарақаты	10
Ескертпелер:		
1. Ірі магистральдық тамырларға мыналар кіруі керек: қолқа, өкпе, аты жоқ, ұйқы күретамыры, ішкі қан тамырлары, жоғарғы және төменгі қуыс тамырлар, қақпалық тамыр, сондай-ақ ішкі ағзалардың қан айналымын қамтамасыз ететін негізгі тамырлар. Ірі перифериялық тамырларға мыналар кіруі керек: бұғана асты, қолтық асты, иық, шынтақ және кәріжілік күретамырлар, мықын, сан, тізе асты, алдыңғы және артқы асықты жілік күретамырлар; иық-бас, бұғана асты, қолтық асты, сан және тізе асты көктамырлары.		
2. Егер төлем туралы өтініште жарақат жүрек-тамыр жүйесі функциясының бұзылуына әкелгені көрсетілсе, маманның қорытындысын алу қажет.		
3. 28, 30-баптар бойынша сақтандыру төлемі, егер осы баптарда көрсетілген жарақаттың асқынулары медициналық мекемеде жарақаттан кейін 3 ай өткен соң анықталса және осы мекеменің анықтамасымен расталса, қосымша жүргізіледі. Осы мерзімнен бұрын сақтандыру төлемі 27,29-баптар бойынша жүргізіледі.		
4. Егер ірі ыдыстардың жарақатына байланысты тамыр арнасын қалпына келтіру мақсатында операциялар жүргізілсе, бір рет сақтандыру сомасының - 5% мөлшерінде сақтандыру төлемі қосымша жүзеге асырылады .		
6 БӨЛІМ. АС ҚОРЫТУ МҮШЕЛЕРІ		

31.	Жоғарғы жақтың, бет сүйектерінің немесе төменгі жақтың сынуы	
	а) Бір сүйектің сынуы	5
	б) екі немесе одан да көп сүйектің сынуы немесе бір сүйектің екі есе сынуы	10
<i>Ескертпе: Тістің жоғалуы кезінде пайда болған ұяшықтық өсіндінің сынуы сақтандыру төлемі үшін негіз бола алмайды.</i>		
32.	Төмендегілерге әкеп соқтырған жақ сүйегінің жарақаттануы:	
	а) жақ бөлігі (ұяшықтық өсіндіні қоспағанда)	40
	б) төменгі жақтың толық болмауы	80
<i>Ескертпелер:</i>		
1. Төменгі жақтың толық ақауына немесе жақ бөлігінің болмауына байланысты сақтандыру төлемі кезінде олардың санына қарамастан тістердің жоғалуы да қосылады.		
2. Жақ сүйегінің жарақаты ауыз қуысының басқа мүшелерінің жарақатымен бірге болған жағдайларда (33-бап), сақтандыру төлемі түрінде төленуге жататын сақтандыру сомасының пайызы осы зақымдануларды ескере отырып, тиісті баптар бойынша қосу жолымен анықталады.		
3. 32-бап бойынша сақтандыру төлемі кезінде операциялық араласулар үшін қосымша сақтандыру төлемі жүргізілмейді.		
33.	Төмендегілерге әкеп соқтырған тіл жарақаты,	
	а) тілдің ұшының болмауы	5
	б) тілдің дистальды үштен бір бөлігінің болмауы	10
	в) тілдің орташа үштен бір деңгейде болмауы	20
	г) тамыр деңгейінде тілдің болмауы немесе тілдің толық болмауы	50
34.	Жұтқыншақтың, өңештің, асқазанның, ішектің жарақаты (жаралануы, жыртылуы, күйуі), сондай-ақ осы зақымдануларға байланысты немесе өңештен, асқазаннан бөгде денелерді алып тастау мақсатында жүргізілетін, функционалдық бұзылуларға әкеп соқпаған эзофагогастроскопия.	5
35.	Өңештің жарақаты (жаралануы, жарылуы, күйуі),	
	а) өңештің тарылуына себеп болған	40
	б) өңештің (гастростома болған кезде), сондай-ақ өңеш пластикасынан кейінгі жағдайдың бітелуі	80
<i>Ескертпе: 35-бап бойынша сақтандыру төлемінің мөлшері жазатайым оқиға болған күннен бастап кемінде 6 айдан кейін айқындалады. Осы мерзімнен бұрын сақтандыру төлемі алдын ала 34-бап бойынша жүзеге асырылады және оның мөлшері 35-бап бойынша төленуге тиісті сақтандыру төлемінің мөлшерінен шегеріледі.</i>		
36.	Егер операция жарақатқа байланысты жүргізілсе, алдыңғы іш қабырғасының, диафрагманың немесе операциядан кейінгі тыртықтың дене жарақаты орнында пайда болған жарық немесе осындай жарыққа байланысты операциядан кейінгі жағдай.	5
<i>Ескертпе:</i>		
1. 36-бап бойынша сақтандыру төлемі іш қуысының жарақатына байланысты анықталған сақтандыру төлеміне қосымша жүзеге асырылады, егер осы бап бойынша жарық осы жарақаттың тікелей салдары болса.		
2. Ауырлықтың жоғарылауы нәтижесінде пайда болған іштің жарықтары (кіндік, ақ сызық, шап және шап-ұма) сақтандыру төлеміне негіз бермейді.		
37.	Жарақаттың салдарынан төмендегілерге әкеп соқтырған бауырдың жарақаты	
	а) жедел араласуды қажет етпеген бауырдың капсулалық жарылуы, тікелей жарақатқа байланысты дамыған гепатит, сарысулық гепатит	5
	б) бауыр жеткіліксіздігі	10
38.	Төмендегілерге әкеп соқтырған бауырдың, өт қабының жарақаты:	
	а) бауырдың жыртылуын тігу немесе өт қабын алып тастау	15
	б) бауыр бөлігін алып тастау	20
	в) бауыр мен өт қабының бір бөлігін алып тастау	30
39.	Төмендегілерге әкеп соқтырған көкбауырдың жарақаты	

	а) операциялық араласуды қажет етпеген көкбауырдың капсульді жарылуы	5
	б) көкбауырды алып тастау	30
40.	Төмендегілерге әкеп соқтырған асқазанның, ұйқы безінің, ішектің, шажырқайдың жарақаты:	
	а) асқазан, ішек, ұйқы безі резекциясы	30
	б) асқазанды алып тастау	60
Ескертпелер:		
1. Осы бөлімнің бір бабының бірнеше тармағында санамаланған жарақаттың салдарлары туындаған жағдайда, сақтандыру төлемі сақтандыру төлемінің ең көп мөлшерін көздейтін сақтандыру төлемінің біреуіне сәйкес жүзеге асырылады		
2. Әртүрлі баптарда санамаланған жарақаттың салдарлары туындаған жағдайда сақтандыру төлемі әрбір бапты ескере отырып, жиынтықтау арқылы жүргізіледі.		
41.	Құрсақ қуысының жарақатына байланысты жүргізілген:	
	а) лапароскопия (лапароцентез)	5
	б) құрсақ мүшелерінің жарақатына күдік болған кездегі лапаротомия (оның ішінде лапароскопиямен, лапароцентезбен)	5
	в) құрсақ мүшелері зақымданған кездегі лапаротомия (оның ішінде лапароскопиямен, лапароцентезбен)	10
Ескертпе: Егер құрсақ қуысы ағзаларының жарақатына байланысты 38-40-бап бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін негіздер болса, сақтандыру төлемі көрсетілген бапқа сәйкес жүргізілуі тиіс жағдайларды қоспағанда, 41-бап қолданылмайды.		
7 БӨЛІМ. ЗӘР ШЫҒАРУ ЖӘНЕ ЖЫНЫС ЖҮЙЕСІ.		
42.	Төмендегілерге әкеп соқтырған бүйрек жарақаты	
	а) операциялық араласуды қажет етпейтін бүйректің соғылуы, бүйректің капсула асты жарылуы	5
	б) бүйрек бөлігін алып тастау	20
	в) бүйректі алып тастау	50
43.	Төмендегілерге әкеп соқтырған несеп шығару жүйесі мүшелерінің (бүйректің, несепардың, қуықтың, несеп шығару арнасының) жарақаты	
	а) қуық көлемінің азаюы	10
	б) несепардың, несеп шығару арнасының тарылуы	20
	в) ұзақ талқандау синдромы (травматикалық токсикоз, краш-синдром, мелжемдеу синдромы, созылмалы бүйрек жеткіліксіздігі).	30
	г) несепардың, несеп шығару арналарының бітелуі.	40
Ескертпелер:		
1. Егер жарақат нәтижесінде несеп шығару жүйесінің бірнеше ағзаларының функциялары бұзылса, сақтандыру төлемінің мөлшері дене жарақатының неғұрлым ауыр салдарын ескеретін 43-баптың бір тармағы бойынша анықталады.		
2. 43-баптың тармақтарында санамаланған жарақаттың салдарына байланысты сақтандыру төлемі, егер бұл асқынулар жазатайым оқиғадан кейін 3 ай өткен соң болған жағдайда жүргізіледі. Осы мерзімнен бұрын сақтандыру төлемі 42-бап бойынша жүзеге асырылады және оның мөлшері 43-бап бойынша төленуге тиісті сақтандыру төлемінің мөлшерінен шегеріледі.		
44.	Несеп шығару жүйесі мүшелерінің жарақатына байланысты жүргізілген операциялық араласулар.	5
Ескертпе: Егер жарақатқа байланысты бүйректі немесе оның бір бөлігін алып тастау жүргізілсе, сақтандыру төлемі 42-б), в) баптары бойынша жүзеге асырылады, бұл ретте 44-бап қолданылмайды.		
45.	Төмендегілерге әкеп соқтырған жыныс жүйесінің жарақаты	
	а) бір аналық безді, жатыр түтікті, ұрықты алып тастау	15
	б) екі аналық безді, екі фаллопиялық түтікті, атабезді, жыныс мүшесінің бөлігін алып тастау	30
	в) жасы келген әйелдерде жатырдың жоғалуы	

	40 жасқа дейін	50
	40 жастан 50 жасқа дейін	30
	50 жас және одан жоғары	15
	г) жыныс мүшесінің және екі атабездің жоғалуы	50
8 БӨЛІМ. ЖҰМСАҚ ТІНДЕР		
46.	Жазылғаннан кейін Төмендегілерге әкеп соқтырған беттің жұмсақ тіндерінің, мойынның алдыңғы - бүйір бетінің, жақ асты аймағының, құлақ қалқанының жарақаты:	
	а) ауданы 1,0 см ² -ден 5 см ² -ге дейін немесе ұзындығы 5-10 см тыртықтардың пайда болуы, кең пигментті дақтар	5
	б) бет косметикасының күрт бұзылуы (ауданы 5-10 см ² немесе ұзындығы 10-15 см тыртықтың пайда болуы)	10
	в) бет әлпетінің кейіпсіздендіруі (10 см ² -ден астам немесе ұзындығы 15 см-ден астам тыртықтардың пайда болуы)	25
<i>Ескертпелер:</i>		
1. Косметикалық көрінетін тыртықтарға қасындағы теріден түсі бойынша ерекшеленетін, оның үстінен тартылған немесе шығатын, тіндерді қатайтатын тыртықтар жатады. Кейіпсіздендіру-механикалық, химиялық, термиялық және басқа да зорлық-зомбылық әсерлері нәтижесінде адамның бет-әлпетінің күрт өзгеруі.		
2. Егер бет сүйегінің сынуына байланысты сынықтардың ығысуымен операция (ашық репозиция) жүргізілсе, соның салдарынан бетінде тыртық пайда болса, егер бұл тыртық бет әлпет косметикасын қандай да бір дәрежеде бұзса сақтандыру төлемі сыну және операциядан кейінгі тыртықты ескере отырып жүзеге асырылады.		
3. Күйік шалған жағдайда сақтандыру төлемі №2 кестеге сәйкес жүргізіледі.		
47.	Бас терісінің, дененің, аяқ-қолдардың жұмсақ тіндерінің жазылғаннан кейін тыртықтардың пайда болуына әкеп соққан жарақаттары	
	а) дене бетінің 5 см ² -ден 1% - ға дейін	5
	б) дене бетінің 1% - дан 2,0% - ға дейін	10
	в) дене бетінің 3,0% - дан 4,0% - ға дейін	15
	г) дене бетінің 5,0-ден 10,0% - ға дейін	20
	д) дене бетінің 10% астам және одан астам	35
<i>Ескертпелер:</i>		
1. Зерттелетін дененің бетінің 1% алақан бетінің алақан мен саусақтардың ауданына тең. Бұл аудан шаршы сантиметрмен білек буынынан III саусақтың тырнақ саусақтың бөлігінің ұшына дейін өлшенетін қолдың ұзындығын II - Y алақан сүйектердің бастары деңгейінде өлшенетін енге көбейту арқылы анықталады (I саусақты қоспағанда).		
2. Тыртықтардың ауданын анықтау кезінде терінің зақымдалған аймағының ақауын ауыстыру үшін тері трансплантатын алу орнында пайда болған тыртықтарды да ескеру қажет.		
3. Егер сақтандыру төлемі операциялық араласулар үшін жүргізілсе (ашық зақымданулар кезінде, сіңірлердің пластикасы, тамырларды, жүйкелерді тігу кезінде және т. б.), 47-бап қолданылмайды.		
4. 46, 47-баптар бойынша сақтандыру төлемі туралы шешім жара беті жазылғаннан кейін жүргізілген куәландыру деректерін ескере отырып, бірақ жазатайым оқиғадан кейін 3 (үш) айдан ерте емес қабылданады.		
5. Күйіп қалған жағдайда сақтандыру төлемі №2 кестеге сәйкес жүргізіледі.		
48.	Жұмсақ тіндердің жарақаты:	
	қолдың саусақтарын қоспағанда, сіңірлердің, байламдардың жарылуы	5
9 БӨЛІМ. ОМЫРТҚА		
49.	Сынық, сынық-буыны шығу немесе буын денелерінің, доғаларының және буын өсінділерінің шығуы	
	а) бір-екі:	20
	б) үш-бес	40
	в) алты және одан көп	60
50	Омыртқааралық байламдардың үзілуі (емдеу мерзімі кемінде 14 күн болғанда), омыртқалардың жартылай шығуы (құйымшақты қоспағанда)	5
<i>Ескертпе: Омыртқаның жартылай шығуы қайталанған жағдайда сақтандыру төлемі жүзеге асырылмайды.</i>		

51.	Бөктеріншектің сынуы	10
52.	Құйымшақтың дене жарақаттары:	
	а) құйымшақ омыртқалардың шығуы	5
	б) құйымшақ омыртқаларының сынуы.	10
<i>Ескертпелер:</i>		
1. Егер омыртқаның (оның ішінде құйымшақ пен бөктеріншек) жарақатына байланысты операциялық араласулар жүргізілсе, сақтандыру сомасының 10% мөлшерінде қосымша сақтандыру төлемі бір рет жүзеге асырылады.		
2. Егер омыртқаның сынуы немесе шығуы жұлынның жарақатымен қатар жүретін болса, сақтандыру төлемі екі зақымдануды қоса есептеу арқылы жүргізіледі		
3. Егер бір жарақаттың нәтижесінде омыртқалы дененің сынуы, байламдардың жарақаты, көлденең немесе қылқанды өсінділерінің сынуы болса, сақтандыру төлемі бір рет ең ауыр жарақат алуды көздейтін бап бойынша төленуі тиіс.		
10 БӨЛІМ. ЖОҒАРҒЫ АЯҚ ҚОЛДАР: ЖАУЫРЫН, БҰҒАНА		
53.	Жауырынның, бұғананың сынуы, топшы-бұғана, төс-бұғана буындарының толық немесе ішінара жарылуы:	
	а) Бір сүйектің сынуы, шығуы, бір буынның жарылуы	5
	б) екі сүйектің сынуы, бір сүйектің екі рет сынуы, екі буынның жарылуы немесе сынуы, бір сүйектің шығуы және бір буынның жарылуы, бұғананың сынуы	10
	в) екі буынның жарылуы және бір сүйектің сынуы, екі сүйектің сынуы және	15
	г) бітіп кетпеген сынық (жалған буын)	15
<i>Ескертпелер:</i>		
1. Егер 53-бапта санамаланған зақымдарға байланысты операциялық араласулар жүргізілген жағдайда, сақтандыру сомасының 5% мөлшерінде бір рет қосымша сақтандыру төлемі жүргізіледі		
2. Егер жарақаттың асқынуы 53 а), б), в) тармақтарына сәйкес медициналық мекемеде жазатайым оқиғадан кейін 6 ай өткен соң анықталса және осы мекеменің анықтамасымен расталса, онда бітіп кетпеген сынуға (сынықтарға) (жалған буынға) сақтандыру төлемі жүзеге асырылады. Бұл төлем қосымша болып табылады, бір рет жүргізіледі.		
11 БӨЛІМ. ЖОҒАРҒЫ АЯҚ ҚОЛ: ИЫҚ БУЫНЫ		
54.	Иық буыны аймағының жарақаттары (жауырынның буын ойығының, тоқпан жіліктің басының, анатомиялық, хирургиялық мойынның, түйнектердің, буын қалтасының)	
	а) сіңірлердің жарылуы, буын капсулалары, сүйек фрагменттерінің үзілуі, оның ішінде үлкен түйнек, жауырынның буын ойығының сынуы, иықтың шығуы	5
	б) иықтың сынуы (анатомиялық, хирургиялық мойын басы), иықтың сынуы -шығуы	10
55.	Төмендегілерге әкеп соқтырған иық белдеуінің жарақаттары:	
	а) буында қозғалыстың болмауы (анкилоз)	20
	б) буын резекциясы нәтижесінде «салбыраған» иық буыны	40
<i>Ескертпелер:</i>		
1. 55-бап бойынша сақтандыру төлемі, егер осы бапта аталған асқынуларды медициналық мекеме жарақаттан кейін 6 ай өткен соң белгілесе және осы мекеменің анықтамасымен расталса, иық буыны саласындағы зақымдануларға байланысты жүзеге асырылған сақтандыру төлеміне қосымша жүргізіледі.		
2. Егер иық буынының жарақатына байланысты жедел араласу жүргізілетін болса, сақтандыру сомасының 10% бір рет қосымша төленеді.		
12 БӨЛІМ. ЖОҒАРҒЫ АЯҚ ҚОЛ: ИЫҚ		
56.	Тоқпан жіліктің сынуы:	
	а) буындар аймағын қоспағанда, кез келген деңгейде (жоғарғы, орта, төменгі үштен бірі)	10

	б) қос сынық:	20
57.	Бітіп кетпеген сынықтың (жалған буынның) пайда болуына әкеп соққан тоқпан жіліктің сынуы	30
<i>Ескертпелер:</i>		
1. 57-бап бойынша сақтандыру төлемі, егер көрсетілген асқынулар медициналық мекемеде жарақаттан кейін 3 ай өткен соң анықталса, иықтың жарақатына байланысты жүзеге асырылған сақтандыру төлеміне қосымша жүргізіледі.		
2. Егер иық аймағының жарақатына байланысты операциялық араласулар жүргізілсе (бастапқы хирургиялық өңдеуді және бөгде денелерді алып тастауды қоспағанда), сақтандыру сомасының 10% бір рет қосымша төленеді.		
58.	Ампутацияға әкеп соққан жоғарғы аяқ қолының травматикалық ампутациясы немесе ауыр зақымдану:	
	а) жауырын, жақ сүйегі немесе олардың бөлігі бар жоғарғы аяқ қол	70
	б) кез келген деңгейдегі иық	50
	в) иық деңгейіндегі жалғыз аяқ қол	70
<i>Ескертпе: Егер сақтандыру төлемі 58-бап бойынша төленсе, операциялық араласулар үшін қосымша сақтандыру төлемі, операциядан кейінгі тыртықтар жүргізілмейді.</i>		
13 БӨЛІМ. ЖОҒАРҒЫ АЯҚ ҚОЛ: ШЫНТАҚ БУЫНЫ		
59.	Шынтақ буынының жарақаты	
	а) сүйек фрагменттерінің, оның ішінде иық сүйегінің айдаршық сіңірінің үзілуі, кәрі жілік немесе шынтақ сүйектерінің сынуы, білектің шығуы	5
	б) кәрі жілік және шынтақ сүйектерінің сынуы	10
	в) иық сүйегінің сынуы	10
	г) білек және кәрі жілік сүйектерімен иық сүйектерінің сынуы.	20
<i>Ескертпе: Егер бір жазатайым оқиға нәтижесінде 59-бапта санамаланған әртүрлі дене жарақаттары туындаған жағдайда сақтандыру төлемі неғұрлым ауыр жарақатты ескеретін тармаққа сәйкес жүргізіледі</i>		
60.	Төмендегілерге әкеп соқтырған шынтақ буынының жарақаты.	
	а) буында қозғалыстың болмауы (анкилоз)	20
	б) «салбыраған» шынтақ буыны (оның құраушы сүйектерінің буын беттерінің резекциясы нәтижесінде)	30
<i>Ескертпелер:</i>		
1. 60-бап бойынша сақтандыру төлемі, егер бұл буындағы қозғалыстың бұзылуын медициналық мекеме жазатайым оқиғадан кейін 6 ай өткен соң анықтаған және осы мекеменің анықтамасымен расталған жағдайда, шынтақ буыны аумағының зақымдануына байланысты жүргізілген сақтандыру төлеміне қосымша жүзеге асырылады		
2. Егер шынтақ буыны аумағының жарақатына байланысты операциялық араласулар жүргізілсе (бастапқы хирургиялық өңдеуді және бөгде денелерді алып тастауды қоспағанда), сақтандыру сомасының 10% бір рет қосымша төленеді.		
14 БӨЛІМ. ЖОҒАРҒЫ АЯҚ ҚОЛ: БІЛЕК		
61.	Буын аймағын қоспағанда, кез келген деңгейде білек сүйектерінің сынуы (жоғарғы, орта, төменгі үштен бірі):	
	а) бір сүйектің сынуы, шығуы	5
	б) екі сүйектің сынуы, бір сүйектің қос сынуы	10
62.	Білек сүйектерінің бітіп кетпеген сынуы (жалған буын):	
	а) бір сүйек	15
	б) екі сүйек	30
<i>Ескертпе: Егер жарақаттың бұл асқынуы медициналық мекемеде жазатайым оқиға басталғаннан кейін 9 ай өткен соң анықталса және осы мекеменің анықтамасымен расталса, 62-бап бойынша сақтандыру төлемі білек жарақатына байланысты жүргізілген сақтандыру төлеміне қосымша жүзеге асырылады.</i>		
63.	Төмендегілерге әкеп соқтырған травматикалық ампутация немесе ауыр зақым:	
	а) білекті кез келген деңгейде ампутациялауға	40

	б) шынтақ буынындағы экзартикуляцияға	50
	в) білек деңгейіндегі жалғыз аяқ-қолды ампутациялауға	60
Ескертпелер:		
1. Егер білек аймағының жарақатына байланысты операциялық араласулар жүргізілсе (бастапқы хирургиялық өңдеуді және бөгде денелерді алып тастауды қоспағанда), сақтандыру сомасының 10% бір рет қосымша төленеді.		
2. Егер сақтандыру төлемі 63-бап бойынша жүзеге асырылса, операциялық араласулар үшін қосымша сақтандыру төлемі, операциядан кейінгі тыртықтар жүргізілмейді.		
15 БӨЛІМ. ЖОҒАРҒЫ АЯҚ ҚОЛ: КӘРІ ЖІЛІК-БІЛЕЗІК БУЫНЫ		
64.	Кәрі жілік-білезік буынының жарақаттары.	
	а) білектің бір сүйегінің сынуы, бізтәрізді өсіндінің (өсінділерінің) жұлынуы, сүйек фрагментінің (фрагменттерінің) жұлынуы	5
	б) білектің екі сүйегінің сынуы	10
	в) білезіктің перилунарлық шығуы	1
65.	Осы буында қозғалыстың (анкилоздың) болмауына әкеп соққан кәрі жілік-білезік буынының аумағындағы жарақат	15
Ескертпелер:		
1. 65-бап бойынша сақтандыру төлемі, егер буында қозғалыстың болмауын жазатайым оқиға басталғаннан кейін 6 ай өткен соң медициналық мекеме белгілесе және осы мекеменің анықтамасымен расталса жүргізіледі.		
2. Егер білезік буыны аумағының жарақатына байланысты операциялық араласулар жүргізілсе, сақтандыру сомасының 5% бір рет қосымша төленеді.		
16 БӨЛІМ. ЖОҒАРҒЫ АЯҚ ҚОЛ: БІЛЕЗІК		
66.	Білек сүйектерінің, бір қолдың алақан сүйектерінің сынуы:	
	а) бір сүйек (қайықтәрізді сүйектен басқа)	2
	б) екі және одан да көп сүйек (қайықтәрізді сүйектен басқа)	5
	в) қайықтәрізді сүйек	5
Ескертпелер:		
1. Егер білезіктің жарақатына байланысты оперативтік араласулар жүргізілсе (бөгде заттарды алғашқы өңдеуден және алып тастаудан басқа), сақтандыру сомасынан бір рет 5% қосымша төленеді.		
2. Білек сүйектерінің (алақан сүйектерінің) және қайықтәрізді сүйектерінің бір жарақатының салдарынан сынғанда (шығып кеткенде) сақтандыру төлемі әрбір дене жарақатын ескере отырып, жиынтықтау арқылы жүргізіледі.		
67.	Төмендегілерге әкеп соқтырған қолдың жарақаты:	
	а) бір немесе бірнеше сүйектердің бітіп кетпеген сынығы (жалған буын)	5
	б) барлық саусақтардың жоғалуы, алақан сүйек немесе кәрі жілік-білезік сүйектері деңгейінде ампутация	50
	в) жалғыз білезікті ампутациялау	50
Ескертпе: Егер жарақаттың бұл асқынуы медициналық мекемеде жазатайым оқиға басталғаннан кейін 6 ай өткен соң анықталған және осы мекеменің анықтамасымен расталған жағдайда, білек сүйектерінің немесе алақан сүйектерінің бітіп кетпеген сынуына (жалған буынына) байланысты сақтандыру төлемі қосымша 67 а-бап бойынша жүзеге асырылады. Егер сақтандыру төлемі 67 б) бабы бойынша жүзеге асырылса, операциялық араласулар, операциядан кейінгі тыртықтар үшін қосымша сақтандыру төлемі жүргізілмейді.		
17 БӨЛІМ. ЖОҒАРҒЫ АЯҚ ҚОЛ: ҚОЛДЫҢ САУСАҚТАРЫ-БІРІНШІ САУСАҚ		
68.	Төмендегілерге әкеп соқтырған саусақ жарақаты:	
	а) саусақтың сынуы.	3
Ескертпелер:		
1. Білік жанындағы іріңді қабыну (паронихия) сақтандыру төлемін жасауға негіз бермейді.		
2. Егер фаланганың (фалангтың) сынуына байланысты операциялық араласулар жүргізілсе, сақтандыру сомасының 5% бір рет қосымша төленеді.		
69.	Төмендегілерге әкеп соқтырған саусақ жарақаты:	

	а) екі буында қозғалыстың болмауы	5
<i>Ескертпе: 1 саусақтың функцияларының бұзылуына байланысты сақтандыру төлемі, егер саусақтың буынында (буындарында) қозғалыстың болмауын жазатайым оқиға басталғаннан кейін 6 ай өткен соң медициналық мекеме белгілеген және осы мекеменің анықтамасымен расталған жағдайда, оның жарақатына байланысты жүргізілген сақтандыру төлеміне қосымша жүргізіледі.</i>		
70.	Келесіге әкеп соқтырған, саусақ жарақаты:	
	а) бунақаралық буын деңгейінде ампутация (тырнақ бунағының жоғалуы)	5
	б) негізгі бунақтың, алақан сүйектер-бунақтар буындары деңгейіндегі ампутация	15
	в) саусақтың алақан сүйегімен немесе оның бір бөлігімен ампутациясы	20
<i>Ескертпе: Егер сақтандыру төлемі 70-бап бойынша жүзеге асырылса, операциялық араласулар, операциядан кейінгі тыртықтар үшін қосымша сақтандыру төлемі жүргізілмейді.</i>		
18 БӨЛІМ. ЖОҒАРҒЫ АЯҚ ҚОЛ: ҚОЛ БУЫНЫ САУСАҚТАРЫ-ЕКІНШІ, ҮШІНШІ, ТӨРТІНШІ, БЕСІНШІ САУСАҚТАР		
71.	Келесіге әкеп соқтырған, саусақ жарақаты:	
	а) бір саусақтың сынуы	2
	б) екі және одан да көп саусақтардың фалангаларының сынуы	5
<i>Ескертпелер:</i> 1. Тырнақ жанындағы буылтықтың (паронихия) іріңді қабынуы сақтандыру төлеміне негіз бермейді. 2. Егер фаланганың (фалангалардың) сынуына байланысты операциялық араласулар жүргізілсе, сақтандыру сомасының 5%-ы бір рет қосымша төленеді.		
72.	Келесіге әкеп соқтырған, саусақ жарақаты:	
	а) саусақтардың екі немесе үш буынында қозғалыстардың болмауы	5
<i>Ескертпе: Саусақ функцияларының бұзылуына байланысты сақтандыру төлемі, егер саусақтың буынында (буындарында) қозғалыстың болмауын жазатайым оқиға басталғаннан кейін 6 ай өткен соң медициналық мекеме белгілеген және осы мекеменің анықтамасымен расталған жағдайда, оның жарақатына байланысты жүргізілген сақтандыру төлеміне қосымша жүзеге асырылады.</i>		
73.	Келесіге әкеп соқтырған, саусақ жарақаты:	
	а) негізгі фаланга деңгейіндегі ампутация, саусақтың жоғалуы	5
	б) қол буыны сүйегі немесе оның бір бөлігімен саусақтың жоғалуы	10
<i>Ескертпелер:</i> 1. Егер сақтандыру төлемі 73-бап бойынша жүзеге асырылса, операциялық араласулар, операциядан кейінгі тыртықтар үшін қосымша сақтандыру төлемі жүргізілмейді. 2. Қолдың бірнеше саусақтары зақымданған жағдайда сақтандыру төлемі әрбір дене жарақатын ескере отырып, сомалау жолымен жүргізіледі. Алайда оның мөлшері бір қолдың буыны үшін сақтандыру сомасы мөлшерінің 65% - ынан және екі қолдың буыны үшін сақтандыру сомасы мөлшерінің 100% - ынан аспауға тиіс.		
19 БӨЛІМ. ЖАМБАС		
74.	Жамбас жарақаттары:	
	а) бір сүйектің сынуы	5
	б) екі сүйектің сынуы немесе бір буындасудың жарылуы, бір сүйектің екі есе сынуы	10
	в) үш және одан да көп сүйектердің сынуы, екі немесе үш буындасудың жарылуы	15
<i>Ескертпе: Егер жамбас сүйектерінің сынуына немесе буындардың үзілуіне байланысты операциялық араласулар жүргізілсе, сақтандыру сомасының 10%-ы бір рет қосымша төленеді.</i>		
75.	Жамбас буындарында қозғалыстардың болмауына әкеліп соқтырған жамбас жарақаттары:	
	а) бір буында	20
	б) екі буында	40
<i>Ескертпе: Егер буында қозғалыстың болмауын медициналық мекеме жазатайым оқиға басталғаннан кейін 6 айдан соң анықтаған және осы мекеменің анықтамасымен расталған жағдайда, жамбас буыны (буындары) функциясының бұзылуына байланысты сақтандыру төлемі жамбас жарақатына байланысты жүргізілген сақтандыру төлеміне қосымша 75-бап бойынша жүзеге асырылады.</i>		
20 БӨЛІМ. ТӨМЕНГІ АЯҚ ҚОЛ: ЖАМБАС БУЫНЫ		

76.	Жамбас буыны жарақаттары	
	а) сүйек фрагментінің (фрагменттерінің) бөлінуі	5
	б) ұршықтың (ұршықтардың) оқшауланған үзілуі	10
	в) санның шығуы	10
	г) санның басы, мойыны, проксимальді метафизінің сынуы	25

Ескертпелер:

1. Егер бір сақтандыру жағдайының нәтижесінде жамбас буынының әртүрлі дене жарақаттары пайда болған жағдайда, сақтандыру төлемі неғұрлым ауыр дене жарақатын көздейтін тармақтардың біріне сәйкес төленеді.

2. Егер жамбас буынының жарақатына байланысты операциялық араласулар жүргізілсе, сақтандыру сомасының 10%-ы бір рет қосымша төленеді.

77	Келесіге әкеп соқтырған, жамбас буыны жарақаттары:	
	а) қозғалыстардың болмауы (анкилоз):	20
	б) сан мойнының өспеген сынуы (жалған буын)	30
	в) эндопротездеу	40
	г) сан басының резекциясы нәтижесіндегі «салбыраған» буын	45

Ескертпелер:

1. 77-бапта санамаланған асқынуларға байланысты сақтандыру төлемі буын жарақатына байланысты сақтандыру төлеміне қосымша жүргізіледі, сақтандыру төлемі неғұрлым ауыр дене жарақатын көздейтін тармақтардың біріне сәйкес төленеді.

2. 77 б) бабы бойынша сақтандыру төлемі, егер жарақаттың бұл асқынуы медициналық мекемеде жазатайым оқиға басталғаннан кейін 9 ай өткен соң анықталса және осы мекеменің анықтамасымен расталса жүзеге асырылады.

21 БӨЛІМ. ТӨМЕНГІ АЯҚ ҚОЛ: САН

78	Санның сынуы	
	а) буындар аймағын қоспағанда, кез келген деңгейде (жоғарғы, орта, төменгі үштен бір бөлігі)	15
	б) санның қос сынуы	20
79	Өспеген сынықтың (жалған буынның) пайда болуына әкеп соққан санның сынуы	30

Ескертпелер:

1. Егер сан аймағының жарақатына байланысты хирургиялық араласулар жүргізілсе (бастапқы хирургиялық өңдеуді және бөгде денелерді алып тастауды қоспағанда), сақтандыру сомасының 10%-ы бір рет қосымша төленеді

2. Егер мұндай асқыну медициналық мекемеде жазатайым оқиғадан кейін 9 ай өткен соң анықталса және осы мекеменің анықтамасымен расталса, санның сынуына байланысты жүргізілген сақтандыру төлеміне қосымша жүзеге асырылған 79-бап бойынша сақтандыру төлемі.

80	Санның кез келген деңгейінде аяқты ампутациялауға әкелген травматикалық ампутация немесе ауыр дене жарақаты	80
	а) бір аяқ	
	б) жалғыз аяқ	

Ескертпе: Егер сақтандыру төлемі 80-бап бойынша жүзеге асырылған болса, операциялық араласулар, операциядан кейінгі тыртықтар үшін қосымша сақтандыру төлемі жүргізілмейді.

22 БӨЛІМ. ТӨМЕНГІ АЯҚ ҚОЛ: ТІZE БУЫНЫ

81	Тізе буыны жарақаттары	
	а) сүйек фрагментінің (фрагменттерінің) бөлінуі, айдаршық сіңірінің (айдаршық сіңірлерінің) сынуы, асық жілік шыбығы басының сынуы, менисктің, тізе тобығының дене жарақаты	5
	б) сүйек фрагментінің (фрагменттерінің) бөлінуі, айдаршық сіңірінің (айдаршық сіңірлерінің) сынуы, асық жілік басының сынуы.	10
	в) асықты жіліктің асық жілік шыбығымен проксималды метафизінің сынығы	10
	г) сан айдаршығының сынуы, жіліншіктің шығуы	15

	д) санның дистальды метафизінің сынуы	20
	е) дистальді метафиздің, бір немесе екі жіліншік сүйектерінің проксимальді бөлімдері бар сан айдаршықтарының сынуы	25
<p>Ескертпелер: 1. Тізе буынының әртүрлі дене жарақаттарын біріктірген кезде сақтандыру төлемі ең ауыр дене жарақатын көздейтін 81-баптың тармақшаларының біріне сәйкес бір рет жүргізіледі. 2. Егер тізе буынының жарақатына байланысты операциялық араласулар жүргізілсе (бастапқы хирургиялық өңдеуді және бөгде денелерді алып тастауды қоспағанда), сақтандыру сомасының 10%-ы бір рет қосымша төленеді.</p>		
82	Келесіге әкеп соқтырған, тізе буыны аймағындағы жарақаттар:	
	а) буында қозғалыстың болмауы	15
	б) оның сүйек құраушылары буын беттерін резекциялау нәтижесіндегі «салбыраған» тізе буыны	30
	в) эндопротездеу	30
<p>Ескертпе: 82-бап бойынша сақтандыру төлемі осы буынның жарақатына байланысты жүргізілген сақтандыру төлеміне қосымша жүзеге асырылады.</p>		
23 БӨЛІМ. ТӨМЕНГІ АЯҚ ҚОЛ: ЖІЛІНШІК		
83.	Жіліншік сүйектерінің сынуы (буындар аймағын қоспағанда)	
	а) асықты жілік, сүйек фрагменттерінің үзінділері	5
	б) асықты жілік шыбығы, асықты жілік қос сынуы	10
	в) екі сүйек, асықты жілік шыбығының қос сынығы	15
<p>Ескертпелер: 1. 83-бап бойынша сақтандыру төлемінің мөлшері келесі жағдайларда анықталады: - асық жілік шыбығының жоғарғы және ортаңғы үштен бір бөлігінің сынуы; - кез келген деңгейдегі асықты жілік диафизінің сынуы; - диафиз аймағындағы асықты жілігінің сынуы (жоғарғы, орта, төменгі үштен бір бөлігі) және асық жілік шыбығының жоғарғы немесе ортаңғы үштен бір бөлігіндегі сынуы. 2. Егер жарақаттың нәтижесінде тізе немесе табан буынындағы асық жілік буыны ішіндегі сынуы және диафиз деңгейінде асық жілік сынуы болса, сақтандыру төлемі 81 және 83-баптар немесе 86 және 83-баптар бойынша сомалау жолымен жүргізіледі.</p>		
84.	Өспеген сыныққа, жалған буынға әкеп соққан (сүйек фрагменттерін қоспағанда), жіліншік сүйектерінің сынуы:	
	а) асық жілік шыбығы	5
	б) асықты жілік	15
	в) екі сүйек	20
<p>Ескертпелер: 1. 84-бап бойынша сақтандыру төлемі, егер мұндай асқынулар медициналық мекемеде жазатайым оқиғадан кейін 9 ай өткен соң анықталса және осы мекеменің анықтамасымен расталса, сирақ сүйектерінің сынуына байланысты жүзеге асырылған сақтандыру төлеміне қосымша жүргізіледі. 2. Егер жіліншік жарақатына байланысты операциялық араласулар жүргізілсе (бастапқы хирургиялық өңдеуді және бөгде денелерді алып тастауды қоспағанда), сақтандыру сомасының 10%-ы бір рет қосымша төленеді.</p>		
85	Келесіге әкеп соқтырған, жарақаттық ампутация немесе ауыр дене жарақаты	
	А) кез келген деңгейдегі жіліншік ампутациясы	40
	б) тізе буынындағы экзартикуляция	45
	в) жіліншіктің кез келген деңгейіндегі жалғыз аяқ-қолды ампутациялау	45
<p>Ескертпе: Егер сақтандыру төлемі жіліншіктің ампутациясына байланысты жүзеге асырылған болса, операциялық араласқаны, операциядан кейінгі тыртықтар үшін қосымша төлем жүргізілмейді.</p>		
24 БӨЛІМ. ТӨМЕНГІ АЯҚ ҚОЛ: ТАБАН БУЫНЫ		
86	Табан буыны аумағының жарақаттары:	
	а) бір тобықтың сынуы, жілік аралық синдесмоздың окшауланған жарылуы	5

	б) екі тобықтың сынуы немесе бір тобықтың шетімен сынуы	10
	в) екі тобықтың асықты жілік шетімен сынуы	15
<i>Ескертпелер:</i>		
1. Жілікаралық синдесмоз үзілуімен, табанның жартылай таюы (шығып кетуімен) қатар жүретін табан сүйектерінің сынуы кезінде сақтандыру сомасының 5%-ы бір рет қосымша төленеді.		
2. Егер табан буыны аумағының жарақатына байланысты операциялық араласулар жүргізілсе (бастапқы хирургиялық өңдеуді және бөгде денелерді алып тастауды қоспағанда), сақтандыру сомасының 10%-ы бір рет қосымша төленеді.		
87	Келесіге әкеп соқтырған, табан буыны аймағындағы жарақат	
	а) табан буынында қозғалыстардың болмауы	20
	б) «салбыраған» табан буыны (оның құраушы сүйектерінің буын беттерін резекциялау нәтижесінде)	30
	в) табан буынындағы экзартикуляция	35
<i>Ескертпе: егер табан буынының жарақаттануы нәтижесінде 87-бапта санамаланған асқынулар пайда болса, сақтандыру төлемі неғұрлым ауыр салдарды ескеретін тармақтардың бірі бойынша жүзеге асырылады.</i>		
25 БӨЛІМ. ТӨМЕНГІ АЯҚ ҚОЛ: ТАБАН		
88	Табан жарақаттары:	
	а) бір сүйектің сынуы (өкше және асық сүйегін қоспағанда)	2
	б) екі сүйектің сынуы, асық сүйегінің сынуы	5
	в) үш және одан да көп сүйектің сынуы, өкше сүйегінің сынуы, табанның асықақты шығып кетуі, табанның көлденең буынының (Шопар) немесе толарсақ- табан буынының (Лисфранк) шығып кетуі	10
<i>Ескертпе: Егер сүйектердің сынуына немесе шығып кетуіне байланысты операциялық араласулар жүргізілсе, сақтандыру сомасының 5%-ы бір рет қосымша төленеді.</i>		
89	Келесіге әкеп соқтырған, табан жарақаты	
	а) бір-екі сүйектің өспеген сынуы (жалған буын) (келесіні қоспағанда)	5
	б) үш және одан да көп сүйектердің өспеген сынуы (жалған буын), сондай-ақ	10
	в) толарсақ көлденең буынының (Шопар) немесе толарсақ-табан буынының (Лисфранк) өспеген сынуы	15
	г) табан сүйек-бақайшақтар буындары деңгейіндегі ампутация (барлық саусақтардың болмауы)	20
	д) табан сүйектерінің немесе толарсақ деңгейінде ампутация(табанның барлық саусақтарының болмауы)	25
	е) асық, өкше сүйектері деңгейіндегі ампутация (табанның жоғалуы)	30
<i>Ескертпелер:</i>		
3. 89 (а), б), в) баптарында көзделген табан жарақатының асқынуларына байланысты сақтандыру төлемі, егер оларды медициналық мекеме жарақатқа әкеп соққан жазатайым оқиға басталғаннан кейін 6 ай өткен соң белгілеген және анықтамамен расталған жағдайда, табан жарақатына байланысты жүзеге асырылған сақтандыру төлеміне қосымша жүргізіледі, ал «г», «д», «е» тармақтары бойынша - жазатайым оқиға басталған күннен бастап өткен мерзімге қарамастан белгіленеді.		
4. Егер сақтандыру төлемі табанның ампутациясына байланысты жүргізілген жағдайда, қосымша сақтандыру төлемі операциялық араласулар, операциядан кейінгі тыртықтар үшін жүргізілмейді.		
26 БӨЛІМ. ТӨМЕНГІ АЯҚ ҚОЛ: ТАБАН САУСАҚТАРЫ		
90	Бабайшақ (бабайшақтардың) сынуы, сіңірлердің үзілуі:	
	а) бір саусақтың	3
	б) екі-үш саусақтың	5
	в) төрт-бес саусақтың	10
<i>Ескертпе: Егер саусақтың сынуына, шығып кетуіне немесе сіңірлерінің үзілуіне байланысты операциялық араласулар жүргізілсе, сақтандыру сомасының 3%-ы бір рет қосымша төленеді.</i>		
91	Келесіге әкеп соқтырған, аяқ саусақтарының травматикалық ампутациясы немесе жарақаты	

	а) екінші, үшінші, төртінші, бесінші саусақтардың негізгі фалангасының немесе табан сүйек-бақайшақтар буынының деңгейінде	5
	б) негізгі бақайшақтар немесе табан сүйек-бақайшақтар буындары деңгейінде бір-екі саусақ	4
	в) тырнақ немесе ортаңғы бақайшақ деңгейінде үш-төрт саусақ	8
	г) негізгі бақайшақтар немесе табан сүйек-бақайшақтар буындары деңгейінде үш-төрт саусақ	8
<i>Ескертпелер:</i>		
1. Егер сақтандыру сомасы 91-бап бойынша төленген жағдайда, операциялық араласулар, операциядан кейінгі тыртықтар үшін қосымша төлем жүргізілмейді.		
2. Егер жарақатқа байланысты саусақты табан сүйегімен немесе оның бір бөлігімен ампутациялау жүргізілсе, сақтандыру сомасының 5%-ы бір рет қосымша төленеді.		
92	Келесіге әкеп соқтырған жарақат	
	а) лимфостаз, тромбофлебит, трофикалық бұзылулар	5
	б) остеомиелит, оның ішінде гематогенді остеомиелит	10
<i>Ескертпелер:</i>		
1. 92-бап тромбофлебит, лимфостаз және тірек-қимыл аппаратының жарақаты салдарынан пайда болған трофикалық бұзылулар кезінде қолданылады (ірі перифериялық тамырлар мен жүйкелердің дене жарақатын қоспағанда).		
2. Аяқтың саусақтарының іріңді қабынуы сақтандыру төлемі үшін негіз бермейді.		